

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE
Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane

10000 Zagreb, Planinska 2A

KLASA: 322-01/20-01/189

URBROJ: 525-10/0519-20-2

Zagreb, 1. listopada 2020.

PRIRUČNIK

Priručnik za KSK Nacionalni krizni plan

SADRŽAJ:	
POGLAVLJE 1	5
PRIRODA BOLESTI	5
1. Etiologija	5
2. Otpornost virusa	5
3. Prijemljive životinjske vrste	5
4. Epizootiologija	6
5. Patogeneza.....	6
6. Klinička slika.....	6
7. Diferencijalna dijagnoza	8
POGLAVLJE 2	8
DIJAGNOSTIKA	8
1. Laboratorijska dijagnostika	9
2. Uzimanje i prijevoz uzoraka	9
3. Prijevoz uzoraka.....	10
4. Dijagnostički postupci.....	10
5. Kapaciteti laboratorija	11
6. Metode laboratorijske dijagnostike	11
7. Uzorkovanje- određivanje broja uzoraka	18
POGLAVLJE 3	20
SUMNJA NA ZARAZU VIRUSOM KSK	20
1. Sumnja na pojavu KSK na gospodarstvu	20
2. Sustav obavješćivanja i prijava sumnje na KSK.....	21
3. Epidemiološko istraživanje	22
4. Mjere koje se provode u slučaju sumnje na pojavu KSK na gospodarstvu	23
5. Postupci uzimanja uzoraka od svinja usmrćenih u okviru preventivnih mjera na sumnjivom gospodarstvu.....	26
6. Higijenski postupak za osoblje koje dolazi na gospodarstvo sumnjivo na ksk.....	27
POGLAVLJE 4	30

MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU POTVRĐENE POJAVE KSK U KLAONICI, PRIJEVOZnom SREDSTVU, SAJMU ILI DRUGOM MJESTU	30
1. Mjere koje se provode u slučaju sumnje na KSK u klaonici	30
2. Mjere koje se provode u slučaju sumnje na KSK u prijevoznom sredstvu.....	31
3. Mjere koje se provode u slučaju sumnje na KSK na sajmu	32
4. Mjere koje se provode u slučaju sumnje na KSK u klaonici, prevoznom sredstvu, sajmu ili na drugom	32
5. Mjere koje se provode u slučaju pojave sumnje na ksk u divljih svinja	33
POGLAVLJE 5	34
POTVRĐENA POJAVA KSK.....	34
1. Sustav obavješćivanja i prijavljivanja u slučaju potvrđene pojave KSK.....	35
2. Prijava bolesti i druge epidemiološke informacije koje se dostavljaju europskoj komisiji u slučaju kada je potvrđena pojava KSK	36
3. Mjere koje se provode u slučaju potvrđene pojave ksk na gospodarstvu	37
4. Postupci uzimanja uzoraka na gospodarstvu prilikom usmrćivanja svinja nakon što je bolest potvrđena	39
5. Mjere koje se provode u slučaju potvrđene pojave ksk na gospodarstvu koje ima različite proizvodne jedinice	40
6. Mjere koje se provode na kontaktnim gospodarstvima.....	40
7. Mjere koje se provode u slučaju potvrđene pojave KSK u klaonici, prijevoznom sredstvu, sajmu ili drugom mjestu.....	41
8. Mjere koje se provode u slučaju potvrđene pojave KSK u divljih svinja.....	42
9. Postupci serološkog pretraživanja i uzorkovanja u područjima na kojima je potvrđena pojava ksk u divljih svinja.....	43
POGLAVLJE 6	45
ODREĐIVANJE ZARAŽENOG I UGROŽENOG PODRUČJA.....	45
1. Zaraženo područje	46
2. Ugroženo područje	50
POGLAVLJE 7	54
ČIŠĆENJE I DEZINFEKCIJA	54
1. Opća načela i postupci.....	54

2. Posebne odredbe koje se odnose na čišćenje i dezinfekciju na zaraženim gospodarstvima	55
3. Dezinfekcija kontaminirane stelje, gnoja i gnojevke	55
POGLAVLJE 8	56
Standardni operativni postupci (sop) prilikom usmrćivanja svinja.....	56
POGLAVLJE 9	60
Uništavanje lešina i kafilerija	60
1. Uništavanje lešina	60
2. Objekt za preradu nusproizvoda kategorije 1	60
POGLAVLJE 10	61
PRIRUČNIK ZA CIJEPLJENJE U HITNIM SLUČAJEVIMA	61
1. Uvod- principi cijepljenja.....	61
2. Glavni kriteriji i čimbenici rizika koje treba uzeti u obzir kod donošenja odluke o provedbi hitnoga cijepljenja svinja na gospodarstvu.....	62
3. Spremnost.....	65
4. Zadaće NKS i LKS.....	65
5. Odjel za cijepljenje u lokalnom stožeru	66
6. Ograničavanje kretanja.....	69
7. Završetak cijepljenja	70
8. Hitno cijepljenje divljih svinja	70
POGLAVLJE 11	72
Opće smjernice za izdavanje opreme potrebne za suzbijanje i iskorjenjivanje ksk.....	72
POGLAVLJE 12	72
Izvješća i obrasci	72

POGLAVLJE 1

PRIRODA BOLESTI

SADRŽAJ:

1. ETIOLOGIJA
2. OTPORNOST VIRUSA
3. PRIJEMLJIVE ŽIVOTINJSKE VRSTE
4. EPIZOOTIOLOGIJA
5. PATOGENEZA
6. KLINIČKA SLIKA
7. DIFFERENCIJALNA DIJAGNOZA

1. ETIOLOGIJA

Uzročnik klasične svinjske kuge je RNK virus koji je svrstan u porodicu Flaviviridae, rod Pestivirus. Virus KSK je antigeno srodan s ostalim pestivirusima, a to su virus virusnog proljeva / bolesti sluznice goveda (VP/BSG) i virus borderske bolesti (BB). Ova srodnost može dovesti do pojave lažno pozitivnih rezultata laboratorijskih pretraživanja zbog mogućih unakrižnih reakcija. Virus KSK se može uzgojiti na staničnoj kulturi, brzo se umnaža ali ne uzrokuje citopatogeni efekt.

2. OTPORNOST VIRUSA

Virus KSK je relativno stabilan u sekretima i ekskretima zaraženih svinja, lešinama, svježem mesu i proizvodima od mesa. Isto tako relativno je stabilan i na vanjske utjecaje. Na njegovo preživljavanje u slobodnoj prirodi utječu temperatura, vlažnost, stupanj kiselosti (pH) te prisutnost drugih organskih tvari. Virus preživljava temperaturu od 50°C kroz tri dana, 37°C kroz 15 dana, u krvi na 68°C ostaje aktivan 30 minuta. Izložen djelovanju UV zraka može preživjeti do 7 dana, u stajskom gnoju 15 dana, dok u urinu svinje propada za 24 sata. U vodi ovisno o vanjskoj temperaturi može opstati od 4-26 dana. Preživljavanje mu se produžuje ako je medij bogatiji bjelancevinama. U mesu na +4°C može ostati infektivan 85 dana, a u smrznutom mesu i do 4 godine. Kod procesa salamurenja, dimljenja i sušenja mesa preživljava 17-188 dana. U napoju ga se može inaktivirati zagrijavanjem napoja na temperaturu od 90°C kroz 60 minuta ili na temperaturi od 121°C kroz 10 minuta uz pritisak od 3 bara. U proizvodima mesne industrije kao što su šunke, kobasice i sl., treba te proizvode tretirati temperaturom od 70°C mjereno u sredini proizvoda te vrijednostima pH ne višim od 6. Liofiliziran, virus može ostati godinama aktivan. Osjetljiv je na kloroform, eter, beta- propiolakton 0,4%. Inaktivira ga pH < 3.0 ili pH > 11.0 i dezinficijensi: krezol, natrijev hidroksid (2%), formalin (1%), natrijev karbonat (4% bezvodni ili 10% kristalni sa 0,1 % detergenta), ionski i neionski detergentsi.

3. PRIJEMLJIVE ŽIVOTINJSKE VRSTE

Za virus KSK u prirodi su prijemljive samo domaće i divlje svinje. Virus uzrokuje tvorbu protutijela i kod drugih životinjskih vrsta, npr. ovaca i kunića, ali bez kliničkih znakova bolesti.

4. EPIZOOTIOLOGIJA

U epizootiologiji KSK važna je spoznaja da su životinje u inkubaciji, tj. kad još ne pokazuju kliničke znakove bolesti i one trajno zaražene virusom, koje su isto tako bez vidljivih kliničkih znakova bolesti, najčešći izvor infekcije. One svojim sekretima i ekskretima kao: mokraćom, fecesom, iscjetkom iz nosa i očiju, spermom, mogu izlučivati virus u svoju okolicu. Bolest se najčešće širi izravnim kontaktom zdravih s bolesnim životinjama ili s njihovim svježim izlučevinama. Zbog toga, važnu ulogu u njezinom širenju ima stavljanje u promet takvih životinja te kontaminirana prijevozna sredstva kojima se taj promet obavio (kamioni, zrakoplovi, brodovi, vagoni i sl.). Vrlo često i osobe koje u tome sudjeluju (timaritelji, pratitelji životinja, veterinari, uzgajivači, trgovci,..) mogu neizravno na svojoj odjeći, obući, kosi prenositi uzročnika i na taj način širiti bolest. Opisan je i transplacentarni prijenos slabo virulentnih sojeva virusa te vakcinalnih sojeva, sa zaražene krmače na potomstvo.

5. PATOGENEZA

Ulazna vrata virusa u primljivu životinju su sluznice i to najčešće probavnog i dišnog trakta te konjunktive. Na ulaznom mjestu virus se brzo umnaža, tako da se u krvi zaražene životinje može naći već 24 sata nakon infekcije. U tijeku nastale septikemije proširi se i namnaža u predilekcionim organima, a to su tonzile ili limfni čvorovi, slezena, jetra, koštana srž i endotelne stanice krvnih žila, te limforetikularne i epitelne stanice.

6. KLINIČKA SLIKA

Inkubacija traje od 2 do 14 dana, makar u pojedinim slučajevima klinički znakovi bolesti mogu postati vidljivi 2 do 4 tjedna nakon infekcije virusom KSK pa i duže ako se radi o odraslim rasplodnim svinjama ili o infekciji slabo virulentnim sojevima virusa. KSK se očituje različitim znakovima bolesti koje je moguće zamijeniti s kliničkim znakovima drugih bolesti. Intenzitet simptoma ovisi o dobi životinje i virulenciji virusa. Mlađe dobne kategorije svinja su osjetljivije. U rasplodnih svinja tijekom zaraze je često blag ili čak subklinički.

Razlikujemo perakutni, akutni, subakutni i kronični tijek bolesti, od kojih su akutni i kronični najznačajniji. Poseban oblik javlja se nakon intrauterine infekcije fetusa (prenatalni oblik).

6.1. AKUTNI TIJEK

1. Akutni tijek KSK najčešće se javlja u odbijene prasadi i tovljenika. Prvi znakovi su: prestanak uzimanja hrane, tromost, povišena tjelesna temperatura, slijepljeni kapci, otečeni limfni čvorovi, teškoće kod disanja (apnea, dispnea), opstipacija nakon koje slijedi dijareja. Tipična krvarenja na koži obično se uočavaju na uškama, repu, trbuhu i s unutrašnje strane nogu tijekom drugog i trećeg tjedna bolesti, a traju do uginuća. Ponekad se javljaju i neurološki znakovi poput oduzetosti stražnjih nogu, teturanja i grčeva. Stalno je prisutna vrućica. Tjelesna temperatura uglavnom je viša od 40 °C, no kod odraslih svinja ne mora prijeći 39,5 °C.
2. Klasična svinjska kuga izaziva tešku leukopeniju i imunosupresiju što često dovodi do sekundarnih crijevnih i dišnih infekcija. Znakovi tih sekundarnih infekcija mogu prikriti ili preklopiti najučestalije znakove KSK te tako dovesti do postavljanja pogrešne dijagnoze. Uginuće obično nastupa unutar mjesec dana. Oporavak i nastanak protutijela

je moguće i to najčešće u odraslih rasplodnih svinja koje nisu pokazivale teške kliničke znakove KSK. Protutijela za virus KSK mogu se utvrditi 2 do 3 tjedna nakon infekcije.

3. Patološke promjene koje se uočavaju prilikom *post-mortalnog* pregleda najčešće su na limfnim čvorovima i bubrezima. Limfni čvorovi su edematozni i hemoragični. Bubrezi mogu biti posuti petehijalnim i ekhimotičnim hemoragijama. Slična krvarenja uočavaju se na sluznicama mokraćnog mjehura, grkljana, epiglotisa te na serozama prsne, trbušne šupljine i srcu. Čest je nalaz negnojnog encefalitisa. Promjene koje nastaju kao posljedica sekundarnih infekcija mogu prikriti kliničke znakove KSK. Patognomonične promjene su infarkti na slezeni, ali se rijetko javljaju.
4. Općenito gledano, klinička i patološka slika akutnog tijeka afričke svinjske kuge vrlo je slična onoj KSK. Krvarenja na koži i uškama lako se uočavaju i upućuju na postavljanje sumnje na akutnu afričku svinjsku kugu ili KSK. Neke druge bolesti dovode do sličnih promjena. Na akutni tijek KSK treba posumnjati i kod sumnje na: vrbanc, reprodukcijski i respiratorni sindrom svinja (RRSS), otrovanje kumarinom, purpurno krvarenje, sindrom kržljivosti odbite prasadi, sindrom dermatitisa i nefropatije svinja, infekcije salmonelama ili pasterelama te pri ostalim promjenama na organima probavnog i dišnog sustava koje prati povišena tjelesna temperatura i kod kojih svinje ne reagiraju na liječenje antibioticima.
5. Virus KSK izlučuje se i širi slinom, urinom i izmetom, počevši od pojave kliničkih znakova do uginuća. Virus KSK može se širiti i sjemenom.

6.2. KRONIČNI TIJEK

1. Kronični tijek bolesti javlja se u svinja koje ne mogu razviti odgovarajući imunski odgovor na virus KSK. Početni znakovi kroničnog tijeka KSK su slični akutnom tijeku bolesti. Kasnije prevladavaju nespecifični znakovi KSK poput intermitentne vrućice, kroničnog enteritisa i kržljivosti. Tipične hemoragije na koži izostaju. Kliničke znakove bolesti svinje mogu pokazivati dva do tri mjeseca prije uginuća. Svinje izlučuju virus KSK od infekcije do uginuća.
2. Patološke promjene su manje karakteristične, naročito zbog izostanka krvarenja na organima i serozama. U svinja s kroničnom dijarejom uobičajene su promjene na ileumu, ileocekalnom području i rektumu.
3. Budući da su klinički znakovi kronične KSK razmjerno nespecifični, za postavljanje diferencijalne dijagnoze potrebno je uzeti u obzir mnoge druge bolesti. Vrućica se ne pojavljuje nužno u svih bolesnih svinja, ali je uvijek prisutna u nekoliko svinja na zaraženom gospodarstvu.

6.3. PRENATALNI OBLIK I ZAKAŠNJELA POJAVA KSK

1. Virus KSK može proći kroz posteljicu (placentu) suprasnih krmača i inficirati plodove, a da pri tome krmače ne pokazuju znakove bolesti. Ishod transplacentalne infekcije ovisi o stadiju suprasnosti i virulenciji virusa. Infekcija krmača u ranim stadijima suprasnosti može rezultirati pobačajem, prasenjem mrtvorodene prasadi, mumifikacijom ili malformacijom plodova. Navedene promjene dovode do smanjenja indeksa prasenja na gospodarstvu. Infekcija krmača do 90-og dana suprasnosti može dovesti do prasenja perzistentno inficirane prasadi koja prilikom prasenja ne pokazuje kliničke znakove

bolesti, a ugiba nakon nekoliko mjeseci. Po prasenju, takva prasad zaostaje u rastu i razvoju te povremeno pokazuje znakove kongenitalnog tremora. Ovakav se tijek naziva »zakašnjelom pojavom KSK«. Ova prasad može imati ključnu ulogu u širenju bolesti i održavanju virusa KSK u populaciji svinja budući da do ugibanja stalno izlučuje virus KSK.

2. Prepoznavanje KSK može biti posebno teško na gospodarstvima rasplodnih svinja zato što tijekom bolesti može biti vrlo blag i može ga se zamijeniti s drugim bolestima.

Smanjenu plodnost i pobačaje može prouzročiti virus KSK jednako kao i zaraza virusima parvoviroze svinja, RRSS-a, bolesti Aujeszzkoga te infekcija leptospirama. Nakon pobačaja uzrokovanog virusom KSK pobačeni sadržaj patološki nije moguće razlikovati od pobačenog sadržaja pobačaja uzrokovanih drugim uzročnicima. Ukoliko postoji sumnja na neku zaraznu bolest reprodukcijskog sustava kad god se dotično gospodarstvo smatra ugroženim (npr. zbog smještaja gospodarstva u području u kojem se KSK pojavljuje u divljih svinja) i u svakom slučaju kada su učestalije zarazne bolesti reprodukcijškoga sustava isključene, potrebno je odmah provesti pretrage na KSK.

7. DIFERENCIJALNA DIJAGNOZA

U cilju diferencijalne dijagnoze treba razlučiti sljedeće bolesti:

afričku svinjsku kugu, bolest Aujeszzkoga, vrbanac, salmonelozu, pasterelozu, listeriozu, koli enterotoksemije, Glässerovu bolest, dizenteriju, bedrenicu, ostale gastroenteritise te zaraznu uzetost svinja.

POGLAVLJE 2

DIJAGNOSTIKA

SADRŽAJ:

1. LABORATORIJSKA DIJAGNOSTIKA
2. UZIMANJE I PRIJEVOZ UZORAKA
3. PRIJEVOZ UZORAKA
4. DIJAGNOSTIČKI POSTUPCI
5. KAPACITETI LABORATORIJA
6. METODE LABORATORIJSKE DIJAGNOSTIKE
7. ODREĐIVANJE BROJA UZORAKA

U skladu s Pravilnikom 16/05, članak 2.

Potvrda nazočnosti KSK mora se temeljiti na:

- kliničkim znakovima i post mortalnom nalazu;
- otkrivanju virusa, virusnih antigena ili genoma u uzorcima tkiva, organa, krvi ili tjelesnih izlučevina svinja;
- postojanju specifične reakcije protutijela u krvnome uzorku, u skladu s dijagnostičkim postupcima, metodama uzimanja uzoraka i čimbenicima za ocjenjivanje rezultata testova koji se preporučuju u dijagnosticiranju KSK.

1. LABORATORIJSKA DIJAGNOSTIKA

U skladu s člankom 3. Pravilnika 16/05, laboratorij ovlašten za dijagnosticiranje KSK može primijeniti modifikacije laboratorijskih testova koji su opisani u Dijagnostičkom priručniku ili druge testove pod uvjetom da imaju jednaku osjetljivost i specifičnost kao u njemu opisani testovi.

Osjetljivost i specifičnost modificiranih ili drugih testova procjenjuje se prije njihove primjene u rutinskoj dijagnostici i uporabi, a testiranje protokola i rada provodi se jednom godišnje u okviru međulaboratorijskih usporednih testiranja, koje za KSK organizira Referentni laboratorij EU za dijagnosticiranje KSK.

2. UZIMANJE I PRIJEVOZ UZORAKA

2.1. OPĆI POSTUPCI I MJERILA

1. Prije nego na sumnjivom gospodarstvu počne uzimanje uzoraka, treba pripremiti nacrt gospodarstva i odrediti njegove epidemiološke podjedinice.
2. Svaki put kad se ocijeni da bi moglo zatrebati ponavljanje uzimanja uzoraka, sve svinje kojima su uzeti uzorci moraju se označiti na jedinstven način kako bi se olakšalo ponovno uzimanje njihovih uzoraka.
3. Ne dovodeći u pitanje Poglavlje IV. točku A. podtočku 6. b. ovog Dijagnostičkog priručnika, uzorci za serološko pretraživanje ne smiju se uzimati od prasadi mlađih od osam tjedana.
4. Svi uzorci obavezno se šalju u laboratorij u pratnji odgovarajućih obrazaca, u skladu s uvjetima koje odredi Uprava. Ti obrasci moraju sadržavati pojedinosti o držanju i kretanju svinja od kojih su uzorci uzeti, o kliničkim znakovima ili uočenim bolesnim promjenama *post mortem* (obrazac za dostavu uzoraka nalazi se u Poglavlju 12).

Ako se radi o svinjama koje se drže na gospodarstvu, treba dati i jasne podatke o dobi, kategoriji i gospodarstvu podrijetla svinja kojima su uzorci uzeti. Potrebno je za svaku svinju od koje se uzima uzorak zabilježiti njezino mjesto na gospodarstvu i njezinu jedinstvenu identifikacijsku oznaku.

2.2. SAKUPLJANJE UZORAKA ZA VIROLOŠKE TESTOVE

Za otkrivanje virusa, antigena i genoma KSK u uginulih ili eutanaziranih svinja najprikladniji su uzorci tkiva tonzila, slezene i bubrega. Preporuča se, osim toga, prikupljanje po dva uzorka drugih limfnih tkiva kao što su retrofaringealni (lat. *retropharyngiales*), parotidni (lat. *parotidei*), mandibularni (lat. *mandibulares*) i mezenterijalni (lat. *mesenterici*) limfni čvorovi te uzorak vitog tankog crijeva. U slučaju lešina u raspadu, cijela duga ili prsna kost može poslužiti kao uzorak izbora.

1. Uzorci nezgrušane krvi ili seruma moraju se sakupiti od svinja koje pokazuju znakove vrućice ili druge znakove bolesti u skladu s naputcima nadležnoga državnoga tijela.
2. Za bolesne životinje obvezna je provedba viroloških testova. Njihova je vrijednost obično ograničena ako se koriste za promatranje životinja koje ne pokazuju kliničke znakove. Ukoliko se sumnja da su svinje u inkubaciji, za dokazivanje virusa su najprikladniji uzorci tonzile.

3. PRIJEVOZ UZORAKA

1. Uzorci se:
 - prevoze i pohranjuju u nepropusnim spremnicima;
 - ne zamrzavaju, nego pohranjuju na temperaturi hladnjaka;
 - isporučuju laboratoriju u najkraćem roku;
 - drže u paketu u kojemu se za hlađenje koriste ledeni ulošci umjesto vlažnoga leda;
 - tkiva i organa stavljaju u zasebne, zapečaćene, propisno označene plastične vrećice ili kutijice. Potom se smještaju u veće i čvršće vanjske spremnike i pakiraju s dovoljnom količinom upijajućeg materijala koji štiti od oštećenja i sprječava curenje;
 - kad god je to moguće, izravno prevoze u laboratorij kako bi se osigurao brz i pouzdan prijevoz, te da to čini kompetentno osoblje.
2. Vanjska strana paketa mora sadržavati adresu odredišnog laboratorija, a treba istaknuti i sljedeću naznaku: životinjski patološki materijal; pokvarljivo; lomljivo; ne otvarati izvan laboratorija za klasičnu svinjsku kugu.
3. Prijemni laboratorij mora unaprijed biti obaviješten o vremenu i načinu stizanja uzoraka.
4. U zračnom prijevozu uzoraka koji se prevoze u Referentni laboratorij EU⁹, paket mora biti označen u skladu s propisima Međunarodne udruge za prijevoz uzoraka zrakoplovom (IATA-e).

4. DIJAGNOSTIČKI POSTUPCI

U Nacionalnom referentnom laboratoriju (NRL) pri Virološkom Odjelu HVI u Zagrebu rade se za dijagnostiku KSK:

- lančana reakcija polimerazom uz prethodnu reverznu transkripciju u stvarnom vremenu ili real time PCR (QRT-PCR),
- lančana reakcija polimerazom uz prethodnu reverznu transkripciju (RT-PCR) za dokazivanje 5'NTR
- lančana reakcija polimerazom uz prethodnu reverznu transkripciju (RT-PCR) za dokazivanje odsječka unutar gena koji kodira za E2 glikoprotein virusa,
- utvrđivanje genotipa virusa klasične svinjske kuge (sekvencioniranje)
- izdvajanje i identifikacija, te titracija virusa na linijskoj kulturi stanica svinjskih bubrega (PK-15 ili SK-6)

U slučaju potrebe, kao dodatne metode moguće je provoditi imunoenzimne testove za dokazivanje virusnih glikoproteina (E^{RNS} i E2) i imunofluorescentni test.

Od seroloških metoda za dijagnosticiranje KSK rade se:

- virus-neutralizacijski test (VNT)
- imunoenzimni test (ELISA)

Nacionalni referentni laboratorij šalje uzorke na potvrđivanje u referentni laboratorij EU

5. KAPACITETI LABORATORIJA

Metoda	Trajanje testa	Optimalan broj testova/danu (maksimalan broj)	Broj djelatnika potrebnih za izvedbu testa
Izolacija virusa i titracija	4-15 dana	15 (40)	2
RT-PCR	24 sati	25 (50)	2 – 2,5
QRT-PCR	6 sati	50 (210)	1
Antigen ELISA	10 sati	600 (2000)	1
ELISA za dokaz protutijela	10 sati	600 (2000)	1
Neutralizacijski test	4-15 dana	15 (40)	2
Ukupno	-	1305 (4340)	9,5

6. METODE LABORATORIJSKE DIJAGNOSTIKE

Metode koje se primjenjuju za laboratorijsko dijagnosticiranje KSK, materijal koji se treba poslati, što materijal treba sadržavati te trajanje laboratorijske pretrage.

METODE							
	Uzgoj virusa u staničnim kulturama	Dokazivanje virusnog antigena		Dokazivanje virusnog genoma (RT-PCR)	Genetska tipizacija	Serološke pretrage	
		IF	ELISA			VNT (NPL A and NIF)	ELISA

Materijal za slanje i pretraživanje:	Tonzile, slezena* i bubrezi + 2 limfna čvora i dio ileuma. Ako je truplo autolitično : cjevastu dugu kost ili sternum	Tonzile, slezena i bubrezi te dio ileuma; ako je truplo autolitično : koštanu srž	Svi navedeni organi te krv **; serum i leukociti	Virus umnožen na staničnoj kulturi, ili svi već navedeni organi, uz krv*, serum, leukocite, različiti dijelovi trupa, ekskreta i sekrete	Pročišćeni proizvodi RT-PCR-a	Serum
Materijal mora sadržavati:	Živi sačuvani virus koji je sposoban za umnožavanje	Živi ili umrtvljeni virus	Živi ili umrtvljeni virus ili dio virusne RNK	Sačuvane ili obilježene nukleotide	Specifična neutralizacijska antitijela	
Trajanje pretrage:	4 do 15 dana, najčešće 10	1 do 3 dana; ELISA AG 10 sati	6-24 sata	7 do 10 dana	7 do 10 dana	10 sati

SLEZENA* = ako nije moguće poslati cijeli organ, potrebno je poslati njegov dio, površine 3 – 8 cm², tako da se obuhvati nepromjenjeno i promjenjeno tkivo.

KRV** = krv se unosi u epruvetu s koagulansom.

6.1. PROVEDBA VIROLOŠKOG PRETRAŽIVANJA I PROCJENA REZULTATA

U skladu s poglavljem VI. Pravilnika 16/05.

A. DOKAZIVANJE VIRUSNOGA ANTIGENA

1. Imunofluorescentni test (imunofluorescencija)

Načelo ovog testa je dokazivanje virusnoga antigena u kriostatskim rezovima tkiva svinja za koje se sumnja da su inficirane virusom KSK. Virusni antigen otkriva se protutijelom konjugiranim fluoresceinizotiocianatom (FITC-om). Prikladni organi za dokazivanje su tonzile, bubrezi, slezena, limfni čvorovi i vito tanko crijevo. Obrisak stanica koštane srži bi se također mogao iskoristiti u divljih svinja, ako prethodno navedeni organi nisu dostupni ili se raspadaju.

Test se može napraviti u jednome danu. Budući da se uzorci organa mogu dobiti samo s mrtvih životinja njegova je primjena ograničena. Pouzdanost rezultata testova može osujetiti nevješto bojenje, osobito ako nema dovoljnog iskustva potrebnog za provedbu testova ili se organi koji se testiraju raspadaju.

2. ELISA za dokazivanje antigena

Imunoenzimnim testom (engl. enzyme linked immunosorbent assay ili ELISA) se osim uobičajenih tkiva i suspenzije organa navedenih u podtočki 1. ove točke uzetih od svinja za koje se sumnja da su zaražene virusom KSK¹⁰ mogu pretraživati puna krv, serum te leukociti. Test se temelji na reakciji koja se odvija u dvjema fazama, pri čemu je prva imunološka, a druga enzimna. Rezultati se očitavaju pomoću spektrofotometra. Danas su komercijalno dostupni imunoenzimni testovi za dokazivanje strukturnih glikoproteina E^{RNS} i E2 virusa KSK te nestrukturnog proteina p120. Najveća prednost ove metode je u tome što se u kratkom vremenu može pretražiti velik broj uzoraka. Nedostatak se očituje u manjoj osjetljivosti u usporedbi s metodom izdvajanja i identifikacije virusa. Osjetljivost ELISA-e za dokazivanje antigena trebala bi biti dovoljno visoka da u životinja koje pokazuju kliničke znakove KSK daje pozitivan rezultat.

Korištenje ELISA-e za dokazivanje antigena preporuča se na uzorcima životinja koje pokazuju kliničke ili patološke znakove bolesti. Nije prikladna za pretraživanje pojedinačnih životinja.

ELISA se može provesti u jednome danu, a za njenu primjenu je dostupna i automatizirana oprema. Njezina je glavna prednost u tome što se velik broj uzoraka može obraditi u kratkom vremenu. Preporuča se korištenje ELISA-e za otkrivanje antigena koji daje zadovoljavajuće rezultate na referalnim materijalima. Trenutno su, međutim, svi komercijalni ELISA kompleti slabije osjetljivi nego molekularne metode (RT-PCR i QRT-PCR), te izolacija virusa na staničnoj kulturi, a osjetljivost im je znatno bolja na uzorcima krvi prasadi nego odraslih svinja.

B. IZOLACIJA VIRUSA

1. Izolacija virusa temelji se na uzgoju virusa iz suspenzije organa podrijetlom od sumnjivih svinja na prikladnoj staničnoj kulturi. Ukoliko se u uzorku nalazi virus KSK on će se na stanicama umnožiti u tolikoj mjeri da će ga se moći otkriti imuno-bojenjem zaraženih stanica konjugiranim protutijelima. Za diferencijalnu dijagnozu s obzirom na druge pestiviruse potrebna su specifična protutijela za virus KSK.
2. Najbolji uzorak za izolaciju virusa KSK su leukociti, plazma ili cjelovita krv dobivena iz nezgrušanog krvnog uzorka ili od organa navedenih u točki A. podtočki 1. ovoga Poglavlja.
3. Izolacija virusa prikladnija je za ispitivanje uzoraka malog broja životinja nego za masovan nadzor. Postupak izolacije virusa zahtijeva intenzivan rad i potrebna su barem tri dana da se poluče rezultati. Postoji mogućnost da će trebati i dvije dodatne pasaže virusa za otkrivanje virusa koji se u uzorku nalazi u vrlo niskom titru. Ispitivanje tako može potrajati

i petnaestak dana prije nego li se dobije konačni rezultat. Uzorci koji se raspadaju mogu za staničnu kulturu biti citotoksični te tako ograničiti njezino korištenje.

4. Metoda izolacije virusa preporuča se također ako je KSK prethodno potvrđena drugim metodama. Treba je koristiti kao referentni test za potvrdu prethodnih pozitivnih rezultata antigene ELISA-e, PCR-a i imunofluorescencije.
Izolati virusa KSK uzgojeni na ovaj način korisni su za daljnje dijagnostičke postupke, uključujući i genetsku tipizaciju izolata i molekularnu epidemiologiju.
5. Svi izolati virusa KSK iz svih primarnih epidemija, primarni slučajevi među divljim svinjama ili slučajevi u klaonicama ili prijevoznim sredstvima moraju se genetski tipizirati u nacionalnom referentnom laboratoriju ili Referentnom laboratoriju EU u skladu s točkom E ovoga Poglavlja.
Izolati virusa mogu biti poslani u Referentni laboratorij EU za sakupljanje virusa.

C. OTKRIVANJE VIRUSNOG GENOMA

1. Lančana reakcija polimerazom (engl. Polymerase Chain Reaction ili PCR) je metoda kojom se *in vitro* umnožavaju pojedini dijelovi DNK radi njihova dokazivanja u različitim uzorcima.
S obzirom na to da virus KSK sadrži RNK, potrebno je prije umnožavanja željenog dijela genoma, prevesti molekulu RNK u komplementarni cDNK oblik. To je moguće pomoću enzima reverzne transkriptaze (RT) koji je virusnoga podrijetla (porodice Retroviridae), a osnovna mu je zadaća prepisivanje RNK u komplementarni cDNK oblik. Zbog laboratorijske uporabe reverzne transkriptaze, taj je postupak dobio kraticu RT-PCR.
2. Kvantitativna lančana reakcija polimerazom u stvarnom vremenu (engl. Quantitative Real-Time Polymerase Chain Reaction ili QRT-PCR) je metoda koja je temeljena na lančanoj reakciji polimerazom. Primjenjuje se za umnožavanje i simultanu detekciju ili kvantifikaciju ciljane molekule DNK. Ključno obilježje QRT-PCRa je da se umnožena DNK otkriva kako reakcija napreduje, u „stvarnom vremenu“. Ovo je novi pristup u odnosu na standardni RT-PCR, gdje proizvod reakcije biva vidljiv pri završetku same metode, a ne tijekom njezinog trajanja. Dvije uobičajene metode za detekciju proizvoda u QRT-PCR-u su:
 - a) Primjena kemijskog spoja (npr. SYBER GREEN) koji se može ugraditi između nukleotida dvostruke uzvojnice DNK pri čemu dolazi do fluorescencije, a njezinim porastom neizravno se mjeri količina nastalog PCR proizvoda.
 - b) 4.. Primjena početnica obilježenih fluorescentnim spojevima, tako da se umnožavanje DNK prati preko ugradnje početnica u PCR proizvod, a pri tom se generira porast intenziteta fluorescencije.

Lančana reakcija polimerazom rabi se pri dijagnosticiranju KSK te genetičkoj tipizaciji i filogenetskoj analizi virusa KSK. Pored dokazivanja virusa u svim uobičajenim tkivima i organima, ova se metoda pokazala gotovo nezamjenjivom u dokazivanju nazočnosti virusa u autolitičnim uzorcima, truplima divljih svinja te pobačenim fetusima. Postupak traje od pet do

24 sata, a zahtijeva rad školovanog osoblja, odgovarajuće uređaje i pribor te posebno opremljene i odvojene prostorije. Zbog visoke osjetljivosti i specifičnosti ove metode, moguće je dokazati i atenuirane sojeve virusa KSK u različitim tkivima i 16. dana od inokulacije te patogene sojeve virusa i nakon rekonvalescencije.

1. Lančana reakcija polimerazom (PCR) se može upotrijebiti na manjem broju pomno odabranih uzoraka uzetih od sumnjivih životinja ili iz materijala pobačenih plodova. Na lešinama divljih svinja to može biti jedna od odabranih metoda ako se materijal raspada, a zbog citotoksičnosti više nije moguća izolacija virusa.
2. PCR se može provesti u roku od 6 do 24 sata. Zahtijeva odgovarajuću laboratorijsku opremu, zasebne prostorije i vješto osoblje. Metoda je vrlo osjetljiva, ali pri njenom provođenju može doći i do kontaminacije uzoraka, što rezultira lažno pozitivnim reakcijama. Zbog toga je neophodan strogi nadzor i visoka kvaliteta provedbe. Ovisno o primjeni različitih početnica, mogu se otkriti i drugi pripadnici roda *Pestivirus* što zahtijeva primjenu dodatnih diferencijalnih testova.

D. OCJENA REZULTATA VIROLOŠKIH PRETRAŽIVANJA

1. Virološka pretraživanja su neophodna za potvrdu prisutnosti virusa KSK. Izolaciju virusa treba smatrati referentnim virološkim testom i treba je, prema potrebi, rabiti kao potvrdni test. Osobito se preporuča ako pozitivni rezultati testova FAT, ELISA ili PCR nisu popraćeni uočavanjem kliničkih znakova ili patoanatomskih promjena uzrokovanih KSK i u slučaju bilo kojih drugih sumnji.

Međutim, primarno izbijanje KSK može se potvrditi ako su u svinja utvrđeni klinički znakovi i patoanatomske promjene, a da su najmanje dva testa za otkrivanje antigena i genoma dala pozitivne rezultate.

Sekundarno izbijanje KSK može se potvrditi ako su osim epidemiološke poveznice s potvrđenom epidemijom ili potvrđenim slučajem, u svinja otkriveni klinički znakovi ili patoanatomske promjene, a testovi za otkrivanje antigena ili genoma su dali pozitivan rezultat.

Primarni slučaj KSK u divljih svinja može se potvrditi nakon što je provedena izolacija i identifikacija virusa ili su najmanje dva testa za otkrivanje antigena ili genoma dala pozitivne rezultate. Dodatni slučajevi KSK u divljih svinja za koje postoji epidemiološka poveznica s ranije potvrđenim slučajevima mogu se potvrditi ako je test za otkrivanje antigena ili genoma dao pozitivan rezultat.

2. Za utvrđivanje pozitivnog rezultata testa na temelju dokaza antigena ili analize odsječaka genoma virusa KSK, potrebno je rabiti protutijela i početnice (eng. primers) koje su specifične za virus KSK. Ako upotrijebljeni test nije bio specifičan za virus KSK već za pestiviruse, treba ga ponoviti uz korištenje reagensa specifičnog za virus KSK.

E. GENETSKA TIPIZACIJA IZOLATA VIRUSA KSK

Svrha genetičke tipizacije i naknadne filogenetske analize izolata KSK je bolje upoznavanje epidemioloških čimbenika koji su doveli do pojave i/ili širenja bolesti.

Naime, na temelju utvrđivanja nukleotidnog slijeda pojedinih regija genoma i filogenetske analize moguće je:

- retrogradno odrediti izvor infekcije i pratiti njezino širenje unutar ili izvan određene epizootiološke cjeline;
- uspoređivati sojeve koji su izdvojeni iz divljih i domaćih svinja;
- otkrivati pritajene nositelje infekcije;
- razlikovati vakcinalne od terenskih sojeva virusa.

Uzorci pozitivni na KSK se usprkos testiranju i genetičkoj tipizaciji napravljenoj unutar NRL, dodatno šalju na potvrdu i arhiviranje u Referentni Laboratorij za KSK Europske unije.

1. Genetska tipizacija izolata virusa KSK postiže se određivanjem nukleotidnih sljedova pojedinih odsječaka genoma virusa KSK, tj. točno određenih dijelova unutar 5. nekodirajuće regije i/ili gena koji kodira za glikoprotein E2. Sličnost ovih sljedova sa sljedovima ranije dobivenih virusnih izolata može ukazivati na podrijetlo epidemije tj. je li ona uzrokovana novim ili već poznatim sojem virusa.

To može poduprijeti ili opovrgnuti postavke o putovima prijenosa na koje je ukazalo epidemiološko istraživanje.

Genetska tipizacija izolata virusa KSK od iznimnog je značenja za utvrđivanje izvora bolesti. Međutim, visoka genetska srodnost između virusa prikupljenih u različitim epidemijama nije apsolutan dokaz izravne epidemiološke povezanosti.

2. Ako genetsku tipizaciju nije moguće u kratkom roku obaviti u NRLu, izvorni uzorak virusnoga izolata treba na tipizaciju što prije poslati u Referentni laboratorij EU.

Podatke koje o tipizaciji i sljedovima nukleotida izolata virusa KSK imaju na raspolaganju laboratoriji ovlašteni za dijagnosticiranje KSK treba proslijediti Referentnom laboratoriju EU kako bi ih tamo unijeli u svoje postojeće baze podataka.

6.2. PROVEDBA SEROLOŠKOG PRETRAŽIVANJA I PROCJENA REZULTATA

U skladu s poglavljem VII. Pravilnika 16/05.

A. TEMELJNA NAČELA I DIJAGNOSTIČKA VRIJEDNOST

1. Kod svinja zaraženih virusom KSK, virus se u krvi može utvrditi već 4. dana od infekcije, dakle i prije same pojave znakova bolesti ukoliko se provode visoko-osjetljive metode poput izolacije virusa na staničnim kulturama i molekularne metode (RT-PCR i QRT-PCR), dok se protutijela mogu utvrditi u uzorcima seruma dva do tri tjedna nakon infekcije. Nakon pojave protutijela, virus se većinom povlači iz krvi i odlazi u limforetikularna tkiva i organe kada će biti moguće izdvojiti ga iz njih. Kod svinja koje su bolest preboljele, specifična protutijela mogu se utvrditi tijekom nekoliko sljedećih godina ili čak do uginuća. Kod nekih svinja s kroničnim oblikom KSK, protutijela se mogu utvrditi krajem prvog mjeseca od infekcije.

Svinje inficirane *in utero* mogu biti imuno-snošljive prema virusu KSK te stoga ne proizvode specifična protutijela. Ipak, tijekom nekoliko prvih dana života kod njih se mogu utvrditi protutijela podrijetlom od majke. Poluživot majčinih protutijela u zdrave, neviremične prasadi je oko dva tjedna. Pronađu li se u prasadi starijih od tri mjeseca, vrlo je malo vjerojatno da su protutijela KSK podrijetlom od majke.

2. Utvrđivanje protutijela za virus KSK u serumu ili plazmi provodi se kao pomoć dijagnosticiranju KSK na sumnjivim gospodarstvima, za određivanje vremena trajanja zaraze u slučaju potvrđene epidemije i za potrebe praćenja i nadzora. Vrijednost seroloških testova je ograničena kod otkrivanja prisutnosti virusa KSK ako se zaraza na gospodarstvu pojavila tek nedavno.

Malen broj seropozitivnih svinja s niskim neutralizacijskim titrom može upućivati na to da je virus na gospodarstvo unešen prije dva do četiri tjedna. Velik broj svinja s visokim neutralizacijskim titrom može upućivati da je virus na gospodarstvo ušao prije više od mjesec dana. Mjesto na gospodarstvu na kojem se nalaze seropozitivne svinje može ponuditi vrijedne informacije o tome kako je virus KSK ušao na gospodarstvo.

U okviru ispitivanja koje se provodi u slučaju sumnje na KSK ili potvrde KSK, u skladu s člankom 8. Pravilnika, u procjeni rezultata serološkog pretraživanja treba uzeti u obzir i kliničke, virološke te epidemiološke nalaze.

B. PREPORUČENI SEROLOŠKI TESTOVI

1. Preporučeni testovi za postavljanje serološke dijagnoze KSK su virus-neutralizacijski test (VNT) i ELISA.

Kakvoća i učinkovitost serološkog pretraživanja treba se provjeravati učešćem nacionalnih laboratorija u među-laboratorijskim usporednim testiranjima koje jednom godišnje organizira Referentni laboratorij EU.

2. VNT temelji se na utvrđivanju neutralizacijske aktivnosti protutijela iz uzorka seruma prema virusu, izražene u mjerilu 50% neutralizacije (ND₅₀).

Virus KSK utvrđenog titra inkubira se na temperaturi od 37 °C s razrijeđenim serumom. Za potrebe brzih metoda utvrđivanja serološkoga stanja serumi se početno razrjeđuju 1/10. Kad je potrebna potpuna titracija serum se može pripremno razrijediti dvostruko, počevši od ½ ili 1/5. Svaki od tih razrijeđenih seruma miješa se s jednakim volumenom virusne suspenzije koja sadržava 100 infektivnih doza (TCID₅₀).

Nakon inkubacije mješavina se nasadije na prikladne stanične kulture i inkubira tri do pet dana. Nakon inkubacije stanice se fiksiraju, a reakcija se očitava nakon dodavanja konjugiranih protutijela. U tu svrhu rabe se protutijela obilježena peroksidazom ili fluoresceinom.

Rezultati VNT-a se izražavaju u razrjeđenjima seruma i to kao zadnja razrjeđenja seruma pri kojima je došlo do umnožavanja virusa u 50% inokuliranih stanica.

3. VNT je najosjetljiviji i najpouzdaniji test za otkrivanje protutijela za virus KSK. Zbog toga se preporučuje za individualna i množvena (krdo) serološka pretraživanja. Međutim, ovim je testom moguće dokazati i protutijela specifična i za ostale pestivirusse.
4. Sojevi pestivirusa koji se koriste za neutralizacijske testove moraju biti usklađeni s preporukama Referentnog laboratorija EU.
5. Koriste se različiti ELISA kompleti koji se funkcionalno temelje na kompetitivnoj (blokirajućoj) ili nekompetitivnoj ELISA-i.

Kompetitivne ili blokirajuće ELISA-e najčešće primjenjuju monoklonska protutijela. Sadrži li uzorak seruma protutijela, onemogućit će vezivanje odabranih monoklonskih protutijela konjugiranih peroksidazom za virusni antigen, a rezultat će biti smanjeni signal

prebojenja. Kod nekompetitivnih ELISA vezivanje protutijela iz seruma na antigen mjeri se izravno upotrebom protutijela za svinjska protutijela konjugirana peroksidazom.

- Nacionalni laboratoriji obvezno obavljaju nadzor kakvoće osjetljivosti i specifičnosti svake serije ELISA kompleta, koristeći pri tom jako pozitivne, slabobopozitivne i negativne nacionalne ili referentne serume koji su pripremljeni u Referentnom laboratoriju EU.

Dodatno se redovito pri svakom pretraživanju koriste slabo pozitivni serumski kako bi validacija svakog pretraživanja bila potpuna.

ELISA komplet koji treba upotrijebiti za postavljanje serološke dijagnoze KSK mora prepoznavati sve slabo pozitivne nacionalne i/ili referentne serume, a rezultati pretraživanja moraju biti ponovljivi. Ujedno trebaju prepoznati pozitivne serume uzete od svinja u ranom stupnju zaraze i imati visoku specifičnost s obzirom na moguće unakrižne reakcije kod svinja zaraženih pestivirusima preživača.

Rezultati dobiveni graničnim i slabo pozitivnim referentnim serumima pokazatelj su osjetljivosti ELISA-e.

- Smatra se da je osjetljivost ELISA-e manja nego osjetljivost VNT te se ona preporuča kao brzi test za provjeru prisutnosti zaraze na razini krda. ELISA ne zahtijeva tako specijalizirane pogone, niti primjenu živog virulentnog virusa te zahvaljujući automatiziranim sustavima, provodi se znatno brže nego VNT.

7. UZORKOVANJE- određivanje broja uzoraka

Broj svinja na farmi koje treba pretražiti da bi se utvrdilo prisustvo KSK, ovisi o razini prevalencije KSK koja se traži i intervalu povjerenja, a može biti određen na temelju formule:

$$n \approx \frac{(1-(1-\alpha)^{1/d}) (N-d/2)+1}{\alpha} \text{ (Cannon i Roe, 1982.)}, \text{ gdje je:}$$

N = ukupan broj svinja na farmi;

d = očekivana prevalencija KSK na farmi

α = željena razina povjerenja (vjerojatnost da će, ako ima pozitivnih, barem jedan biti utvrđen npr. 0,95).

Broj uzoraka uzetih od svinja odabranih metodom slučajnoga odabira, potreban za utvrđivanje KSK u određenoj prevalenciji (postotak oboljelih) i razini povjerenja od 95% prikazan je u Tablici 7. No, pri određivanju broja uzoraka također treba uzeti u obzir i osjetljivost laboratorijskih testova, te ako je osjetljivost testa niska, broj uzoraka mora biti veći nego što se traži u Dijagnostičkom priručniku.

Tablica: Broj uzoraka koji treba pretražiti za utvrđivanje KSK na gospodarstvu -CI = 0.95

Veličina populacije	Postotak oboljelih svinja na gospodarstvu					
	2 %	5%	10%	20%	25%	30%
< 10	sve	sve	sve	sve	sve	sve
10	10	10	10	8	7	6

20	20	19	16	10	8	7
30	30	26	19	11	9	8
40	40	31	21	12	10	8
50	48	35	22	12	10	8
60	55	38	23	12	10	8
70	62	40	24	13	10	8
80	68	42	24	13	10	8
90	73	43	25	13	10	8
100	78	45	25	13	10	9
120	86	47	26	13	10	9
140	92	48	26	13	11	9
160	97	49	27	13	11	9
180	101	50	27	13	11	9
200	105	51	27	13	11	9
250	112	53	27	14	11	9
300	117	54	28	14	11	9
350	121	54	28	14	11	9
400	124	55	28	14	11	9
450	127	55	28	14	11	9
500	129	56	28	14	11	9
600	132	56	28	14	11	9
700	134	57	28	14	11	9
800	136	57	28	14	11	9
900	137	57	28	14	11	9
1000	138	57	29	14	11	9
1200	140	57	29	14	11	9
1400	141	58	29	14	11	9
1600	142	58	29	14	11	9

1800	143	58	29	14	11	9
2000	143	58	29	14	11	9
3000	145	58	29	14	11	9
4000	146	58	29	14	11	9
5000	147	59	29	14	11	9
6000	147	59	29	14	11	9
7000	147	59	29	14	11	9
8000	147	59	29	14	11	9
9000	148	59	29	14	11	9
10000	148	59	29	14	11	9
> 10000	149	59	29	14	11	9

POGLAVLJE 3

SUMNJA NA ZARAZU VIRUSOM KSK

SADRŽAJ:

1. SUMNJA NA POJAVU KSK NA GOSPODARSTVU
2. SUSTAV OBAVIJEŠĆIVANJA I PRIJAVE SUMNJE NA KSK
3. EPIDEMIOLOŠKO ISTRAŽIVANJE
4. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU SUMNJE NA KSK NA GOSPODARSTVU
5. POSTUPCI UZIMANJA UZORAKA OD SVINJA USMRĆENIH U OKVIRU PREVENTIVNIH MJERA NA SUMNJIVOM GOSPODARSTVU
6. HIGIJENSKI POSTUPAK ZA DJELATNIKE KOJI DOLAZE NA SUMNJIVO GOSPODARSTVO

1. SUMNJA NA POJAVU KSK NA GOSPODARSTVU

U skladu s Poglavljem III. Pravilnika 16/05.

Odluka o tome da se neko gospodarstvo smatra sumnjivim na KSK donosi se na temelju sljedećih nalaza, mjerila i razloga:

- a) **kliničkih i patoloških nalaza na svinjama.** Glavni klinički i patološki nalazi koje treba razmotriti su:

- vrućica s pojačanim pobolom i smrtnošću;
- vrućica sa sindromom krvarenja;
- vrućica s neurološkim simptomima;
- vrućica nepoznatog podrijetla kod koje liječenje antibioticima nije uspjelo poboljšati zdravstveno stanje;
- pobačaji i povećani problemi plodnosti tijekom zadnja tri mjeseca;
- urođeno drhtanje prašćića (kongenitalni tremor);
- kronično bolesne životinje;
- mlade životinje zaostale u razvoju (kržljave);
- petehijalna i ekhimotična krvarenja, posebno na limfnim čvorovima, bubrežima, slezeni, mokraćnom mjehuru i grkljanu;
- infarkti ili hematomi, osobito na slezeni;
- butoni na debelom crijevu u kroničnim slučajevima, osobito pored ileo-cekalnog spoja;

b) **epidemioloških istraživanja.** Glavni epidemiološki podaci koje treba razmotriti su:

- jesu li svinje bile u izravnom ili neizravnom kontaktu sa svinjogojskim gospodarstvom za koje je dokazano da je zaraženo KSK;
- je li gospodarstvo isporučilo svinje za koje se naknadno pokazalo da su zaražene KSK;
- jesu li krmače umjetno oplodene sjemenom koje potječe od nerasta sumnjivih na KSK;
- je li bilo izravnih ili neizravnih dodira svinja iz populacije u kojoj se pojavila KSK s divljim svinjama;
- drže li se svinje na otvorenom u području u kojem su divlje svinje zaražene KSK;
- jesu li svinje hranjene napojem i postoji li sumnja da se s tim napojem nije postupalo na način da se inaktivira virus KSK;
- je li postojala mogućnost izlaganja virusu KSK (npr. preko osoba i prijevoznih sredstava koji su ulazili na gospodarstvo);

c) nalaza serološkoga pretraživanja. Glavni laboratorijski nalazi koje treba uzeti u obzir su:

- nalaz specifičnih protutijela nastalih nakon neopažene infekcije virusom KSK ili cijepljenja;
- unakrižna reakcija između protutijela na virus KSK i na druge pestivirusse;
- otkrivanje tzv. singleton reaktora.

Pravilnik 187/04, članak 4. na temelju kojeg nadležni veterinarski inspektor u slučaju da se na gospodarstvu nalazi jedna ili više svinja sumnjivih ili zaraženih virusom KSK, mora, bez odgađanja narediti provedbu službenog pretraživanja kako bi se potvrdila ili isključila prisutnost iste bolesti.

2. SUSTAV OBAVIJEŠĆIVANJA I PRIJAVA SUMNJE NA KSK

U skladu s Pravilnikom 65/20, članci 3,4,5,6, te Zakona o veterinarstvu, članci 13.,14.,16.

Posjednik životinje, koji sumnja da je životinja oboljela od KSK, mora o svojoj sumnji odmah obavijestiti veterinaru veterinarske organizacije, privatne prakse ili Veterinarski ured.

Posjednik životinje mora odmah ograničiti kretanje životinji za koju posumnja da je oboljela od KSK ili spriječiti doticaj ljudi i životinja s oboljelom životinjom ili lešinom do veterinarskog pregleda te nakon pregleda provesti naređene ili propisane mjere.

Veterinar mora odmah posjetiti gospodarstvo, životinju pregledati i utvrditi postoji li sumnja na KSK. Ukoliko postavi sumnju na KSK dužan je obavijestiti nadležnu ovlaštenu veterinarsku organizaciju.

U slučaju sumnje na KSK, ovlaštenu veterinaru mora o tome bez odgađanja, a najkasnije u roku 24 sata, elektroničkim putem (putem obrasaca na službenoj stranici Uprave), u iznimnim slučajevima zbog ažurnosti i telefonom, izvijestiti Upravu i veterinarskog inspektora. O svakom potvrđenom slučaju ovlaštenu veterinaru mora bez odgađanja, a najkasnije u roku 24 sata, elektroničkim putem (obrasci na službenoj stranici Uprave), u iznimnim slučajevima zbog ažurnosti i telefonom, izvijestiti Upravu i veterinarskog inspektora.

Veterinarski inspektor mora bez odgađanja, a najkasnije u roku 24 po prijavi, elektroničkim putem dostaviti izvješće sačinjeno prilikom prve posjete gospodarstvu o točnom broju životinja na gospodarstvu, rezultatima preliminarnog epidemiološkog istraživanja, drugim utvrđenim činjenicama, naređenim mjerama kontrole, suzbijanja i iskorjenjivanja.

U skladu s naredbom veterinarskog inspektora, ovlaštenu veterinaru obavlja uzimanje i slanje uzoraka na laboratorijsko pretraživanje u službeni i referentni laboratorij (u daljnjem tekstu laboratorij). O rezultatu dijagnostičke pretrage, laboratorij mora odmah, bez odgađanja, izvijestiti Upravu i pošiljatelja.

Sva izvješća laboratorij dostavlja u elektroničkom obliku (PDF-u) Upravi na adresu elektroničke pošte: veterinarstvo.nalazi@mps.hr

Po dolasku na sumnjivo gospodarstvo, veterinarski inspektor mora vlasniku svinja ili njegovom predstavniku uručiti Rješenje, kojim se uvodi provođenje propisanih mjera na sumnjivom gospodarstvu.

U skladu s rezultatima dijagnostičkih pretraga, ako sumnja na KSK nije potvrđena, nadležni veterinarski inspektor izdaje Rješenje kojim ukida provođenje propisanih mjera u slučaju sumnje na KSK. Ako je sumnja na KSK potvrđena, veterinarski inspektor izdaje Rješenje kojim naređuje provođenje mjera u slučaju potvrđene pojave KSK.

3. EPIDEMIOLOŠKO ISTRAŽIVANJE

U skladu s člankom 8. Pravilnika 187/04.

1. Epidemiološko istraživanje koje se odnosi na sumnju na pojavu ili izbijanje klasične svinjske kuge mora biti provedeno na osnovi upitnika koji je sastavni dio Plana mjera koje se provode u slučaju izbijanja klasične svinjske kuge (izvješće o epidemiološkom istraživanju nalazi se u Poglavlju 12).
2. Istraživanje iz stavka 1. ovoga članka mora obuhvatiti najmanje sljedeće podatke:
 - a) vrijeme, tijekom kojega je virus klasične svinjske kuge mogao biti prisutan na gospodarstvu prije nego je ova bolest prijavljena ili prije nego je postavljena sumnja na bolest;
 - b) mogući izvor klasične svinjske kuge na gospodarstvu i identifikaciju svih ostalih gospodarstava, gdje su se svinje mogle zaraziti iz istog izvora;

- c) kretanje ljudi, vozila, svinja, lešina, sjemena, mesa ili bilo kojeg drugog materijala, kojim se virus može prenijeti sa ili na gospodarstvo.
- 3. Ako epidemiološko istraživanje pokaže da se klasična svinjska kuga mogla proširiti sa ili na gospodarstva koja se nalaze na području drugih država, Uprava mora odmah o tome obavijestiti Europsku komisiju i dotičnu državu.

4. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU SUMNJE NA POJAVU KSK NA GOSPODARSTVU

Napomena:

- 1. Veterinar koji se zatekne na gospodarstvu na kojem postoji opravdana sumnja na pojavu KSK, ne smije narednih najmanje 48 sati (ili dok se ne isključi sumnja) ići na druga gospodarstva na kojima se nalaze prijemljive životinje.

- 2. provedbi mjera na lokalnoj razini, posjednika i sve zainteresirane strane obavještava isključivo veterinarski inspektor.

U skladu s člankom 4. Pravilnika 187/04 i Poglavljem IV.- A Pravilnika 16/05.

Ako se sumnja na pojavu KSK na gospodarstvu ne može isključiti, nadležni veterinarski inspektor mora isto gospodarstvo staviti pod službeni nadzor te narediti:

- a) popis svih svinja na gospodarstvu prema kategorijama te broj bolesnih, uginulih ili vjerojatno zaraženih u svakoj kategoriji. Popis svinja mora biti redovito nadopunjavan, kako bi se uzele u obzir novorođene i uginule svinje u razdoblju dok traje sumnja na KSK na gospodarstvu. Podaci s popisa moraju biti na zahtjev dostupni i provjereni tijekom svake službene kontrole i nadzora;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a popis svinja na gospodarstvu provodi ovlaštenu veterinar ili osoba koju on odredi .

- b) ograničavanje kretanja svinja na gospodarstvu tako da svinje moraju biti zadržane u svojim odjeljcima ili na izoliranom mjestu u objektu;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlaštenu veterinar.

- c) zabranu prometa svinja sa i na gospodarstvo, a ako je potrebno i zabranu stavljanja u promet drugih životinja sa gospodarstva te narediti provedbu mjera dezinfekcije i deratizacije;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlaštenu veterinar.

- d) zabranu iznošenja lešina bez odobrenja Uprave;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlaštenu veterinar.

- e) zabranu stavljanja u promet mesa, proizvoda od svinja, sjemena, jajnih stanica i zametaka svinja, stočne hrane, otpadaka i opreme, kojom se može širiti virus KSK, osim ako to dozvoli nadležni veterinarski inspektor. Meso, proizvodi od svinja, sjeme, jajne stanice i zametke svinja ne smiju biti stavljeni u promet za trgovinu unutar EU;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlašteni veterinar

- f) zabranu kretanja osoba sa i na gospodarstvo;
- g) zabranu kretanja vozila sa i na gospodarstvo;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlašteni veterinar.

U skladu s člankom 24. Zakona o veterinarstvu, službene osobe nadležne policijske uprave, na zahtjev nadležnog Veterinarskog ureda, pružaju pomoć u vidu kontrole zabrane kretanja osoba i vozila.

- h) postavljanje dezinfekcijskih barijera na ulazu i izlazu iz objekata u kojima se drže svinje te na ulazu i izlazu s gospodarstva. Svaka osoba koja ulazi ili izlazi s gospodarstva mora provesti odgovarajuće biosigurnosne mjere koje su potrebe za smanjivanje opasnosti od širenja virusa KSK. Sva prijevozna sredstva moraju biti dezinficirana prije izlaska s gospodarstva;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlašteni veterinar. Dezinfekciju, dezinfekciju i deratizaciju, naređenu od strane veterinarskog inspektora, obavljaju ovlaštene veterinarske organizacije, pod službenim nadzorom.

- i) provedbu epidemiološkog istraživanja

Napomena:

Provodi veterinarski inspektor.

Ako epidemiološka situacija to zahtijeva, a osobito na području s visokom gustoćom svinja, Uprava može:

- a) narediti da se na sumnjivom gospodarstvu provedu i mjere koje se provode u slučaju potvrđene pojave KSK na gospodarstvu, a isto tako ako uvjeti to dozvoljavaju:
 - može ograničiti primjenu mjera koje se odnose na sumnjivo gospodarstvo, samo na svinje koje su sumnjive da su zaražene virusom KSK ili samo na dio gospodarstva gdje se one drže, pod uvjetom da su te svinje smještene, držane i hranjene potpuno odvojeno od drugih svinja na gospodarstvu;
 - nakon usmrćivanja svinja, mora se uzeti dovoljan broj uzoraka da se potvrdi ili isključi prisutnost virusa KSK, u skladu s Dijagnostičkim priručnikom 16/05;
- b) privremeno uspostaviti područje kontrole oko sumnjivog gospodarstva, a odgovarajuće mjere koje se provode na sumnjivom gospodarstvu moraju biti provedene i na svim gospodarstvima na kojima se drže svinje, unutar toga područja.

Uvedene mjere na sumnjivom gospodarstvu moraju se provoditi sve dok sumnja na KSK nije službeno isključena.

Pravilnik 16/05, u poglavlju IV.- A, navodi smjernice i postupke za klinički pregled i uzimanje uzoraka svinja sa sumnjivih gospodarstava.

1. Kako bi se potvrdila ili isključila KSK na sumnjivim gospodarstvima, nadležni veterinarski inspektor mora narediti obavljanje odgovarajućih pregleda, uzimanje uzoraka i laboratorijsko pretraživanje uzoraka uzetih na sumnjivim gospodarstvima. Smjernice i postupci moraju se primijeniti bez obzira da li se na sumnjivom gospodarstvu provode propisane mjere ili se diferencijalno dijagnostički sumnja na KSK. O tome sastavlja

izvještaj koji šalje u Upravu (kopiju) (izvješće o epidemiološkom istraživanju nalazi se u Poglavlju 12).

Napomena:

Uzimanje i slanje uzoraka na laboratorijsko pretraživanje naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a provodi ovlašteni veterinar.

2. Kada nadležni veterinarski inspektor posjećuje sumnjivo gospodarstvo kako bi potvrdio ili isključio KSK, mora:

- a) provjeriti podatke o proizvodnji i zdravstvenom stanju svinja na gospodarstvu;
- b) pregledati sve proizvodne podjedinice na gospodarstvu kako bi odredio koje će svinje biti klinički pregledane;

Klinički pregled mora uključivati mjerenje tjelesne temperature i prvenstveno mora biti proveden na sljedećim svinjama ili skupinama svinja:

- bolesne i one koje slabije uzimaju hranu (anoreksične svinje)
- svinje u rekonvalescenciji od nekih drugih bolesti;
- svinje koje su nedavno dovedene iz područja u kojima je naknadno potvrđena pojava KSK ili s drugih sumnjivih mjesta;
- svinje koje su bile držane u podjedinicama koje su nedavno posjetile osobe koje su bile u kontaktu sa svinjama zraženim ili sumnjivim na KSK ili osobe za koje je utvrđeno da su imale rizične kontakte s potencijalnim izvorom KSK;
- svinje koje su već serološki pretražene na KSK, a na temelju rezultata sero-pretraživanja nije moguće isključiti KSK i svinje koje su bile u kontaktu sa zaraženim svinjama.

Napomena:

Klinički pregled svinja naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a provodi ovlašteni veterinar. Ukoliko pregledom sumnjivog gospodarstva nisu nađene gore navedene svinje ili skupine svinja, nadležni veterinarski inspektor uzimajući u obzir epidemiološku situaciju, mora:

- c) obaviti dodatne kliničke preglede na dotičnom gospodarstvu i to na slučajno odabranim svinjama iz pojedinih podjedinica za koje je utvrđeno ili se sumnja da postoji opasnost da je u njih unesen virus KSK;

Minimalni broj svinja koje treba pregledati mora omogućiti otkrivanje, s 95%-tnom sigurnošću barem jedne svinje s povišenom tjelesnom temperaturom ako je povišena tjelesna temperatura prisutna u 10% jedinki u tim podjedinicama.

Ako se radi o rasplodnim krmačama, minimalni broj pregledanih krmača mora omogućiti otkrivanje barem jedne krmače s povišenom tjelesnom temperaturom, s 95%-tnom sigurnošću, ako se povišena tjelesna temperatura pojavljuje u 5% jedinki. U centrima za prikupljanje sjemena, treba pregledati sve rasplodne nerastove.

- d) narediti uzimanje uzoraka krvi svinja sa sumnjivog gospodarstva za laboratorijsku pretragu;

Ako se na sumnjivom gospodarstvu otkriju daljnji klinički znakovi bolesti ili bolesne promjene koji bi mogli ukazivati na KSK, ali nadležno državno tijelo ocijeni da ti nalazi nisu dostatni da se potvrdi epidemija KSK te da treba provesti laboratorijske testove, tada od

sumnjivih svinja i od drugih svinja u svakoj od podjedinica u kojima se drže sumnjive svinje, treba uzeti uzorke krvi za serološku pretragu.

Minimalni broj uzoraka koji se uzimaju za serološko pretraživanje mora s 95%-tnom sigurnošću omogućiti otkrivanje 10% seroprevalencije (protutijela/prokuženosti) u dotičnoj podjedinici.

- Ako se radi o rasplodnim krmačama, minimalni broj krmača kojima se uzimaju uzorci mora s 95%-tnom sigurnošću omogućiti otkrivanje prevalencije od 5%.

- U središtima za prikupljanje sjemena, uzorke krvi treba uzeti od svih rasplodnih nerasta.

Broj uzoraka koji se uzima za virološke testove mora biti u skladu s naputcima Uprave, koja mora voditi računa o raspoloživosti dijagnostičkih testova, osjetljivosti testova koji će se koristiti i o postojećem epidemiološkom stanju.

e) narediti provedbu mjera propisanih za sumnjivo gospodarstvo iz Pravilnika 187/04 članak 4.; ili

f) isključiti sumnju na KSK .

Ako se na sumnjivom gospodarstvu otkriju uginule svinje ili svinje na umoru potrebno je izvršiti preglede *post mortem*, po mogućnosti na barem pet takvih svinja, a osobito na svinjama koje:

- su prije uginuća pokazivale ili pokazuju tipične znakove KSK;
- imaju vrućicu;
- su uginule nedavno.

Ako takvi pregledi ne pokažu bolesne promjene koje ukazuju na prisutnost KSK, ali se smatra da je zbog epidemiološke situacije potrebno provesti daljnje pretrage:

- u podjedinici u kojoj su se držale uginule svinje ili svinje na umoru obavezno treba obaviti klinički pregled i uzeti uzorke krvi u skladu s Dijagnostičkim priručnikom, a
- mogu se obaviti i pregledi *post mortem* na 3 do 4 svinje koje su bile u doticaju sa zaraženim svinjama.

Bez obzira na prisutnost ili izostanak bolesnih promjena koje ukazuju na KSK, obavezno treba, radi obavljanja viroloških testova u skladu s Poglavljem V. točkom B. podtočkom 1. Dijagnostičkog priručnika, od svinja podvrgnutih pregledu *post mortem*, uzeti uzorke organa ili tkiva. Preporuča se da to budu uzorci od nedavno uginulih svinja.

Prilikom obavljanja pregleda *post mortem* nadležni veterinarski inspektor treba narediti:

- poduzimanje potrebnih mjera predostrožnosti i higijenskih mjera radi sprječavanja širenja bolesti i
- a svinje, ako se radi o svinjama na umoru, budu usmrćene na human način.

5. POSTUPCI UZIMANJA UZORAKA OD SVINJA USMRĆENIH U OKVIRU PREVENTIVNIH MJERA NA SUMNJIVOM GOSPODARSTVU

U skladu s Pravilnikom 16/05, Poglavlje IV.- C.

1. Radi potvrde ili isključivanja KSK i radi prikupljanja novih epidemioloških podataka, kad se svinje na sumnjivom gospodarstvu usmrćuju u okviru preventivne mjere u skladu s odredbama članka 4. stavka 3. točke a) i članka 7. stavka 2. Pravilnika, moraju se, u skladu

s postupkom utvrđenim podtočkom 2. ove točke, radi seroloških pretraživanja uzeti uzorci krvi, te radi viroloških pretraživanja uzorci krvi i tonzila.

2. Uzorci se prvenstveno uzimaju od:

- svinja koje pokazuju bolesne promjene *post mortem* koje upućuju na nazočnost KSK te od svinja koje su bile u doticaju s tim svinjama;
- drugih svinja koje su mogle biti u rizičnom kontaktu sa zaraženim svinjama ili onima za koje se sumnja da su zaražene virusom KSK.

Uzorci tih svinja uzimaju se u skladu s naputcima Uprave, koja mora voditi računa o postojećem epidemiološkom stanju.

Osim toga, svinje, podrijetlom iz svake podjedinice na gospodarstvu, od kojih se uzimanju uzorci treba odabrati metodom slučajnoga odabira. U tom slučaju, minimalan broj uzoraka koji se uzimaju za serološko pretraživanje mora s 95%-tnom sigurnošću omogućiti otkrivanje 10%-tne seroprevalencije u dotičnoj podjedinici. Međutim, ako se radi o:

- rasplodnim krmačama, minimalni broj krmača od kojih se uzimaju uzorci mora s 95%-tnom sigurnošću omogućiti otkrivanje 5%-tne seroprevalencije
- centru za sakupljanje sjemena, uzorke krvi treba uzeti od svih nerasta.

Vrsta uzoraka koji se uzimaju za virološke testove i vrsta testa koji se koristi trebaju biti u skladu s naputcima Uprave koja mora voditi računa o raspoloživosti dijagnostičkih testova, osjetljivosti laboratorijskih testova te o postojećoj epidemiološkoj situaciji.

6. HIGIJENSKI POSTUPAK ZA OSOBLJE KOJE DOLAZI NA GOSPODARSTVO SUMNJIVO NA KSK

SADRŽAJ:

1. Vozila
2. Osobe
3. Postupak pri dolasku na gospodarstvo
4. Postupak pri odlasku s gospodarstva

6.1. VOZILA

- a) Osigurati da unutrašnjost i vanjska površina vozila budu čisti prije polaska na gospodarstvo. Odstraniti svu suvišnu opremu i smeće iz vozila.
- b) Uspostaviti “čista” i “nečista” područja u vozilu.
- c) Prekriti oba područja jednokratnim plastičnim pokrovima.
- d) Dobro prekriti sjedala vozača i putnika kao i pod vozila.
- e) Prije polaska osigurati da vozilo sadrži predmete s POPISA 1.

POPIS 1

- Zaštitna odjeća (vodootporna, jednokratna zaštitna odijela i nazuvci za obuću, rukavice, gumene čizme, maska za lice)
- Spremnici za vodu

- Dezinficijens
 - Oprema (npr. za uzorkovanje, termometri...)
 - Mobilni telefon u plastičnoj vrećici
 - Plastične vreće za prijevoz/uklanjanje odjeće/opreme
 - Četke i kante za potrebe dezinfekcije
 - Veliki čisti plastični pokrovi
 - Odjeća za presvlačenje u čistoj plastičnoj vreći
 - Blok za pisanje (koji se može dezinficirati) i kemijske olovke
- f) **Ne premještajte ništa iz “nečistog” u “čisti” dio vozila.**
- g) Na povratku u LKS/veterinarsku stanicu očistite i dezinficirajte unutrašnjost vozila posebno obrađujući pažnju na dijelove vozila koji su bili u kontaktu s osobom (npr. volan, pedale) kao i na “nečisti” dio. Očistite vozilo izvana.

6.2. OSOBE

Obući običnu odjeću- zaštitna odjeća mora biti dostupna za korištenje za vrijeme obilaska gospodarstva (*POPIS 2*).

POPIS 2

- Jednokratna zaštitna odijela
- Gumene čizme i PVC nazuvci
- Vodonepropusna odijela- staviti vodonepropusne nogavice preko čizama
- Dodatno zaštitno odijelo- nepropusno izvana
- Rukavice

6.3. POSTUPAK PRI DOLASKU NA GOSPODARSTVO

- a) Vozilo parkirati na prikladno mjesto (dezinfekcija) blizu ulaza u gospodarstvo. Ne ulaziti vozilom u dvorište gospodarstva.
- b) Na gospodarstvo ponijeti samo ono što je nužno potrebno- pri povratku u vozilo potrebno je kompletno presvlačenje odjeće.
- c) Ukloniti vanjsku odjeću i ponijeti samo neophodne predmete.
- d) Staviti zaštitnu odjeću (*POPIS 2*) preko odjeće.
- e) Prostrijeti čisti plastični pokrov na tlo u “ČISTOM PODRUČJU” izvan ograde gospodarstva za potrebe presvlačenja prilikom povratka s gospodarstva.
- f) Ostaviti zalihu vode, dezinficijansa, kanti, četka, vreća, čiste odjeće i obuće itd. na ovom području.
- g) U blizini ulaza (s unutarnje strane ograde) na gospodarstvo staviti kantu, dezinficijans, vodu (ako je nedostupna na farmi) i zalihu čistih vreća i vezica radi dezinfekcije svega što će se odnositi s farme.

6.4. POSTUPAK PRI ODLASKU S GOSPODARSTVA

- a) Važno je gospodarstvo napustiti sa što manje potencijalno zaraženih predmeta. Stoga je potrebno sve ostaviti unutar gospodarstva za sigurno uništavanje spaljivanjem- ne odlagati u otpad domaćinstva.
- b) Unutar gospodarstva, na mjestu odlaganja kante, dezinficijensa i vreće, dezinficirati svu opremu/predmete koji se odnose s farme.
- c) Ostaviti vreće na gospodarstvu, ako je moguće. Ako nije, temeljito dezinficirati vreću izvana prije premještanja s gospodarstva na određeno “čisto područje”.
- d) Dezinficirati vanjski dio vrećice u kojoj je pohranjen mobilni uređaj.
- e) Baciti prvi sloj zaštitne odjeće koja se koristila na gospodarstvu slijedećim redoslijedom : nazuvci, zaštitno odijelo, maske za lice, rukavice (vanjski par). Staviti ih u vrećicu, zatvoriti, i ostaviti unutar gospodarstva (za otpad). Ako to nije moguće, temeljito dezinficirati vrećicu izvana prije nego li se odnese na “čisto područje”.
- f) Nastaviti prema “čistom području” izvan farme. Iznijeti se smije samo očišćena i dezinficirana oprema. Dezinficirati svoju vodonepropusnu odjeću i gumene čizme (posebnu pažnju obratiti na potplate).
- g) Očišćene čizme staviti u čistu nepropusnu plastičnu vreću i osigurati.
- h) Vodonepropusnu odjeću uroniti u dezinficijens. Staviti u vodonepropusnu vreću i osigurati.
- i) Oprati i dezinficirati šake, ruke i lice, posebnu pažnju obratite na prste.
- j) Dezinficirajte plastični pokrov iz “čistog područja”. Stavite u vrećicu i zatvorite.
- k) Skinuti preostalu zaštitnu odjeću, ako je moguće treba se presvući i obući cipele. Staviti sve odbačene predmete u čistu vreću i zatvoriti.
- l) Na posljatku ponovno oprati i dezinficirati ruke.
- m) Nastaviti prema vozilu. Kako bi izbjegli kontaminaciju unutrašnjosti vozila, osigurati da svi predmeti poneseni s farme budu u nepropusnim vrećama. Zatim ih odložiti u “nečisti dio” vozila.
- n) Predati uzorke za laboratorij “čistoj” osobi na određenoj lokaciji (ne vraćajte se u Lokalni stožer/Veterinarsku stanicu prije tuširanja i kompletne promjene odjeće).
- o) Ukoliko ne posjedujete prijemljivu životinju, otići direktno kući radi promjene odjeće i tuširanja. 4
- p) Baciti jednokratnu opremu i dezinficirati zaštitnu odjeću.
- r) Dezinficirati automobile i drugu opremu.
- s) Dekontaminirati osobnu odjeću.
- t) Ne obilaziti prijemljive životinje kroz najmanje 48 sati.

POGLAVLJE 4

MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU POTVRĐENE POJAVE KSK U KLAONICI, PRIJEVOZOM SREDSTVU, SAJMU ILI DRUGOM MJESTU

SADRŽAJ:

1. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU SUMNJE NA KSK U KLAONICI
2. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU SUMNJE NA KSK U PRIJEVOZOM SREDSTVU
3. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU SUMNJE NA KSK NA SAJMU
4. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU SUMNJE NA KSK U KLAONICI, PRIJEVOZOM SREDSTVU, SAJMU ILI DRUGOM MJESTU
5. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU POJAVE SUMNJE NA KSK U DIVLJIH SVINJA

1. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU SUMNJE NA KSK U KLAONICI

Na klasičnu svinjsku kugu može se u klaonici posumnjati za vrijeme ante-mortem ili za vrijeme post-mortem inspekcijskog pregleda. Odmah nakon postavljanja sumnje ona KSK službeni veterinar ili ovlašteni veterinar obavještava nadležnog veterinarskog inspektora. U bilo kojem od ovih slučajeva nadležni veterinarski inspektor će narediti provođenje istih mjera kao i u slučaju sumnje na pojavu KSK na gospodarstvu na kojem se drže svinje u skladu s člankom 4. Pravilnika 187/04:

- a) obustavit će se klanje životinja;
- b) svinje u depoima ostati će tamo zatvorene i ne smiju napustiti klaonicu;
- c) zabrana prometa svinja sa ili u klaonicu, a ako je potrebno i zabrana stavljanja u promet drugih životinja iz klaonice te narediti provedbu mjera dezinfekcije i deratizacije;
- d) zabrana iznošenja trupla svinja iz klaonice;
- e) zabrana iznošenja mesa svinja, stočne hrane, otpadaka i opreme, kojom se može širiti virus KSK, osim ako to dozvoli nadležni veterinarski inspektor;
- f) zabranu kretanja osoba sa ili u klaonicu, osim ako im to dozvoli nadležni veterinarski inspektor, uz provođenje odgovarajućih biosigurnosnih mjera koje su potrebne za smanjivanje opasnosti od širenja virusa KSK;
- g) zabrana kretanja vozila sa ili u klaonicu, osim ako im to dozvoli nadležni veterinarski inspektor, s tim da sva prijevozna sredstva moraju biti dezinficirana prije izlaska iz klaonice;
- h) postavljanje dezinfekcijskih barijera na ulazu i izlazu iz objekata unutar klaonice, te na ulazu i izlazu iz klaonice;
- i) provedbu epidemiološkog istraživanja.

Epidemiološko istraživanje mora obuhvatiti najmanje sljedeće podatke:

- a) vrijeme, tijekom kojega je virus KSK mogao biti prisutan na klaonici prije nego je postavljena sumnja na bolest;

- b) mogući izvor KSK u klaonici i identifikaciju svih ostalih gospodarstava sa kojih su svinje dopremljene, a mogle su se zaraziti iz istog izvora;
- c) kretanje ljudi, vozila, svinja, lešina, sjemena, mesa ili bilo kojeg drugog materijala, kojim se virus može prenijeti sa ili u klaonicu.

Ako epidemiološko stanje to zahtijeva, Uprava može narediti provedbu mjera iz članka 5. stavka 1. Pravilnika 187/04, u kojem su propisane mjere koje se provode u slučaju potvrđene pojave KSK na gospodarstvu, a to su:

- a) usmrćivanje svih svinja na klaonici, bez odgađanja, pod službenim nadzorom i na način da se tijekom usmrćivanja spriječi širenje virusa KSK;
- b) uzimanje dovoljnog broja uzoraka od usmrćenih svinja u skladu s Dijagnostičkim priručnikom, kako bi se utvrdio način unošenja virusa KSK u klaonicu, i utvrdilo koliko je dugo virus bio prisutan u klaonici prije nego je bolest prijavljena;
- c) neškodljivo uklanjanje lešina uginulih i usmrćenih svinja, pod službenim nadzorom;
- d) pronalaženje i neškodljivo uklanjanje pod službenim nadzorom mesa svinja koje su zaklane u razdoblju između vjerojatnog unosa virusa KSK u klaonicu i provedbe naređenih mjera;
- e) obradu svih stvari i otpadaka koji su mogli biti kontaminirani, na način da se uništi virus KSK te uništenje cjelokupnog materijala za jednokratnu uporabu koji je mogao biti kontaminiran, a naročito onog koji se upotrebljavao u postupku klanja, u skladu s uputstvima nadležnog inspektora;
- f) čišćenje i dezinfekciju objekata u kojima su svinje držane, vozila kojima su prevožene, opreme, stelje, gnoja i gnojnice u skladu s člankom 12. Pravilnika 187/04, a nakon što su svinje neškodljivo uklonjene;
- g) genetsku tipizaciju izoliranog virusa KSK u skladu s Dijagnostičkim priručnikom, u slučaju primarnog izbivanja KSK.

Isto tako Uprava može ako to zahtijeva epidemiološko stanje, privremeno uspostaviti područje kontrole oko klaonice u kojoj se sumnja na pojavu KSK, a odgovarajuće mjere koje se provode u slučaju sumnje na pojavu KSK na gospodarstvu (klaonici), moraju biti provedene i na gospodarstvima na kojima se drže svinje, unutar tog područja.

Mjere koje su propisane u slučaju pojave sumnje na KSK, moraju se provoditi dok sumnja na KSK nije službeno isključena.

2. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU SUMNJE NA KSK U PRIJEVOZOM SREDSTVU

Kad se posumnja na KSK kod svinja u prijevoznom sredstvu, cijela pošiljka će biti upućena na gospodarstvo na kojem nema svinja ili na gospodarstvo s kojeg potječu svinje koje su pod sumnjom, gdje će biti stavljene pod službeni nadzor i zadržane dok se prisutnost bolesti ne potvrdi ili ne isključi.

Nadležni veterinarski inspektor naređuje provođenje istih mjera kao i u slučaju sumnje na pojavu KSK na gospodarstvu, u skladu s člankom 4. Pravilnika 187/04.

Epidemiološko istraživanje biti će usmjereno na gospodarstvo s kojega potječu svinje koje su pod sumnjom na KSK.

Ako epidemiološko stanje to zahtijeva, Uprava može narediti provedbu mjera iz članka 5. Pravilnika 187/04, kojim su propisane mjere koje se provode u slučaju potvrđene pojave KSK na gospodarstvu.

3. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU SUMNJE NA KSK NA SAJMU

Kada se posumnja na KSK na stočnom sajmu, odgovorna osoba će o sumnji odmah obavijestiti nadležnog veterinarskog inspektora. Nadležni veterinarski inspektor mora staviti područje sajma pod službeni nadzor i narediti provođenje istih mjera kao i u slučaju sumnje na pojavu KSK na gospodarstvu u skladu s člankom 4. Pravilnika 187/04:

- a) obustava prodaje životinja;
- b) popis svih svinja na sajmu prema kategorijama te broj bolesnih, uginulih ili vjerojatno zaraženih u svakoj kategoriji;
- c) ograničavanje kretanja svinja na sajmu tako da svinje moraju biti zadržane u oborima i ne smiju ih napustiti; zabrana prometa svinja sa ili na sajam, zabrana prometa drugih životinja sa sajma ili na sajam;
- d) zabrana iznošenja lešina sa sajma bez odobrenja nadležnog veterinarskog inspektora;
- e) zabrana stavljanja u promet mesa, proizvoda od svinja, sjemena, jajnih stanica, stočne hrane, otpadaka i opreme kojom se može širiti virus KSK, osim ako to dozvoli nadležni veterinarski inspektor;
- f) zabrana kretanja osoba sa ili na sajam, osim ako to dozvoli nadležni veterinarski inspektor, s tim da svaka osoba koja ulazi ili izlazi mora provesti odgovarajuće biosigurnosne mjere koje su potrebne za smanjivanje opasnosti od širenja virusa KSK;
- g) zabrana kretanja vozila sa ili na sajam, osim ako to dozvoli nadležni veterinarski inspektor, s tim da sva prijevozna sredstva moraju biti dezinficirana prije izlaska;
- h) postavljanje dezinfekcijskih barijera na ulazu i izlazu sa sajma;
- i) provedba epidemiološkog istraživanja u skladu s člankom 8. Pravilnika 187/04.

Ako epidemiološko stanje to zahtijeva, nadležni veterinarski inspektor uz suglasnost Uprave može narediti provedbu mjera iz članka 5. Pravilnika 187/04, kojim su propisane mjere koje se provode u slučaju potvrđene pojave KSK na gospodarstvu.

4. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU SUMNJE NA KSK U KLAONICI, PREVOZOM SREDSTVU, SAJMU ILI NA DRUGOM

Kod sumnje na pojavu klasične svinjske kuge u klaonici, prijevoznom sredstvu, sajmu ili drugom mjestu nadležni veterinarski inspektor uz suglasnost Uprave određuje provedbu mjera u skladu s postupcima propisanim u Dijagnostičkom priručniku 16/05- Poglavlje IV.A, podtočke 2. do 7. (primjenjuju se smjernice i postupci za klinički pregled i uzimanje uzoraka svinja sa sumnjivih gospodarstava).

5. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU POJAVE SUMNJE NA KSK U DIVLJIH SVINJA

U skladu s Pravilnikom 16/05, Poglavlje IV-H

Potrebno je odrediti broj uzoraka uzimajući u obzir veličinu i zemljopisno područje ciljane populacije, prema procijenjenom broju živih životinja vodeći pri tom računa o stalnoj nazočnosti divljih svinja i postojanju prirodnih i umjetnih prepreka koje su u stanju spriječiti velika i stalna kretanja životinja. Ako nema pravih podataka ili se radi o velikim područjima, preporuča se da se za uzimanje uzoraka odrede područja ne veća od 200 km², na kojima obično živi između 400 i 1000 divljih svinja.

Ne dovodeći u pitanje odredbe članka 15. stavka 2. točke c) Pravilnika, minimalni broj svinja od kojih je potrebno uzeti uzorak unutar utvrđenog područja, mora, s 95%-tnom sigurnošću, omogućiti otkrivanje 5%-tne seroprevalencije. U tu je svrhu potrebno uzeti uzorke barem 59 životinja sa svakog utvrđenog područja.

Preporuča se također da:

1. U područjima u kojima je lov učestaliji i lovi se redovito ili se u njima kao mjera nadzora nad bolestima obavlja selektivni izlov, otprilike 50% životinja čiji se uzorci uzimaju bude iz dobne skupine od tri mjeseca do godine dana, 35% od jedne do dvije godine, a 15% starije od 2 godine
 - U područjima u kojima se rijetko lovi ili se uopće ne lovi, uzorci budu uzeti od barem 32 životinje iz svake od tri dobne skupine
 - Uzimanje uzoraka obavi se u kratkom vremenu, po mogućnosti ne dužem od mjesec dana
2. Dob životinja od kojih su uzeti uzorci odredi se prema izraslim zubima.
3. Za otkrivanje virusa, antigena i genoma KSK u uginulih ili eutanaziranih svinja najprikladniji su uzorci tkiva tonzila, slezene i bubrega. Preporuča se, osim toga, prikupljanje po dva uzorka drugih limfnih tkiva kao što su retrofaringealni (lat. retropharyngiales) parotidni (lat. parotidei), mandibularni (lat. mandibulares) i mezenterijalni (lat. mesenterici) limfni čvorovi te uzorak vitog tankog crijeva. U slučaju lešina u raspadu, cijela duga ili prsna kost može poslužiti kao uzorak izbora.
4. Svaki uzorak treba pratiti odgovarajući obrazac uz napomenu da sve informacije koje se traže u obrascu moraju biti popunjene.

POGLAVLJE 5

POTVRĐENA POJAVA KSK

SADRŽAJ:

1. SUSTAV OBAVIJEŠĆIVANJA I PRIJAVLJIVANJA U SLUČAJU POTVRĐENE POJAVE KSK
2. RIJAVA BOLESTI I DRUGE EPIDEMIOLOŠKE INFORMACIJE KOJE SE DOSTAVLJAJU EUROPSKOJ KOMISIJI U SLUČAJU KADA JE POTVRĐENA POJAVA KSK
3. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU POTVRĐENE POJAVE KSK NA GOSPODARSTVU
4. POSTUPCI UZIMANJA UZORAKA NA GOSPODARSTVU PRILIKOM USMRĆIVANJA SVINJA NAKON ŠTO JE BOLEST POTVRĐENA
5. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU POTVRĐENE POJAVE KSK NA GOSPODARSTVU KOJE IMA RAZLIČITE PROIZVODNE JEDINICE
6. MJERE KOJE SE PROVODE NA KONTAKTNIM GOSPODARSTVIMA
7. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU POTVRĐENE POJAVE KSK U KLAONICI, PRIJEVOZOM SREDSTVU, SAJMU ILI DRUGOM MJESTU
8. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU POTVRĐENE POJAVE KSK U DIVLJIH SVINJA
9. POSTUPCI SEROLOŠKOG PRETRAŽIVANJA I UZORKOVANJA U PODRUČJIMA NA KOJIMA JE POTVRĐENA POJAVA KSK U DIVLJIH SVINJA

Odmah nakon što je službeno potvrđena pojava KSK, aktivira se Lokalni stožer sa svim potrebnim veterinarskim, tehničkim i administrativnim osobljem te svim resursima kako bi se postigla kontrola, suzbijanje i iskorjenjivanje bolesti na što je moguće brži i učinkovitiji način. Obavijest o otvaranju Lokalnog stožera postavlja se na javna mjesta.

Na ulazu u gospodarstvo na kojem je potvrđena pojava KSK stavljaju se uočljivi plakati da je gospodarstvo zaraženo KSK (primjeri plakata nalaze se u Prilogu IV. Na vidno istaknuta, javna mjesta (pošta, Dom zdravlja, banka, kino,...) stavljaju se obavijesti za pučanstvo na čijem se području pojavila KSK, kako bi se informirali o bolesti.

U LKS se postavlja karta nadzora na vidljivom mjestu, na kojoj su prikazana mjesta svih gospodarstava na kojima se drže svinje na zaraženom i ugroženom području, s naznakom broja svinja na svakom gospodarstvu. Karta će se svakodnevno mijenjati u skladu s napretkom u obavljanju nadzora i kontroli suzbijanja i iskorjenjivanja. Isto tako na karti moraju biti označene klaonice, mješaonice stočne hrane, objekti i mjesta za neškodljivo uklanjanje lešina, poljoprivredne organizacije itd.

Predsjednik LKS obavještava svakodnevno osoblje stožera o napretku koji se postiže, te o problemima na koje se nailazi, a pismeni primjerak izvješća šalje se svakodnevno u Nacionalni stožer.

Kada se bolest službeno potvrdi, UV o tome obavještava telefonskim putem predsjednika LKS ili u slučaju odsutnosti, njegovog zamjenika na čijem je terenu bolest potvrđena. Potpisanim rješenjem od strane ministra aktiviraju se LKS i NKS.

Predsjednik LKS (ili u slučaju odsutnosti zamjenik) dužan je u što kraćem roku, a najkasnije u roku 24 sata okupiti članove LKS prema popisu iz lokalnog kriznoga plana, te ih izvijestiti o trenutnom stanju i aktivnostima vezano za suzbijanje određene bolesti, te je dužan angažirati i druge osobe, ukoliko to situacija zahtjeva, te o tome obavijestiti NKS.

Predsjednik LKS dužan je najmanje jednom dnevno organizirati sastanke s članovima LKS na kojima će se utvrditi razina provedenosti zadanih aktivnosti s ciljem suzbijanja i iskorjenjivanja bolesti, odnosno na kojima će se odrediti aktivnosti koje predstoje. Prema utvrđenom stanju formirati će ekipe za provedbu popisivanja životinja, kliničkih pregleda životinja, uzimanja uzoraka, postavljanja znakova zabrane kretanja i obavijesti za javnost, postavljanje i kontrolu dezbarijera, usmrćivanje i neškodljivo uklanjanje životinja, te za pranje, čišćenje i dezinfekciju objekata, vozila i opreme.

O svim provedenim aktivnostima predsjednik LKS dužan je svaki dan voditi dnevnik, te je dužan biti u stalnom kontaktu s NKS.

1. SUSTAV OBAVJEŠĆIVANJA I PRIJAVLJIVANJA U SLUČAJU POTVRĐENE POJAVE KSK

U skladu s Pravilnikom 65/20 ako se radi o pozitivnim rezultatima pretraživanja službeni i referentni laboratorij mora odmah, bez odgađanja, izvijestiti Upravu i pošiljatelja.

Pozitivni rezultati se dostavljaju u elektroničkom obliku (PDF-u) Upravi na adresu elektroničke pošte: veterinarstvo.nalazi@mps.hr, odmah po završetku pretraživanja s naznakom da se radi o poruci visoke važnosti (Microsoft Outlook – oznaka važnosti poruke: visoka (znak uskličnika)).

Izvešća o pozitivnim rezultatima pretraživanja iz stavka 1. ovoga članka laboratorij dostavlja u elektroničkom obliku (PDF-u) veterinarskom inspektoru i Sektoru za inspeksijski nadzor i nadzor sigurnosti hrane Državnog inspektorata Republike Hrvatske na sljedeću e-adresu: veterinarstvo@dirh.hr.

Ovlašteni veterinar o svakom potvrđenom slučaju mora bez odgađanja, a najkasnije u roku 24h, elektroničkim putem iznimno zbog žurnosti i telefonom, obavijestiti Upravu i veterinarskog inspektora

Veterinarski inspektor mora bez odgađanja, a najkasnije u roku 24 po prijavi, elektroničkim putem dostaviti izvješće sačinjeno prilikom prve posjete gospodarstvu o točnom broju životinja na gospodarstvu, rezultatima preliminarnog epidemiološkog istraživanja, drugim utvrđenim činjenicama, naređenim mjerama kontrole, suzbijanja i iskorjenjivanja.

Obavezno je međunarodno prijavljivanje KSK, i to:

- primarno izbijanje KSK;

- ukidanje mjera, koje su bile naređene u vezi s izbijanjem KSK.

Uprava veterinarstva izravno Europskoj komisiji, drugim državama članicama Europske unije, Svjetskoj organizaciji za zarazne bolesti (OIE), nadležnim veterinarskim tijelima susjednih država unutar 24 sata prijavljuje potvrđenu pojavu KSK na području zemlje.

Uprava veterinarstva mora najmanje prvog radnog dana u tjednu prijaviti izravno Europskoj komisiji, OIE-u i nadležnim veterinarskim tijelima susjednih država, pojavu sekundarnih izbijanja KSK u zemlji.

2. PRIJAVA BOLESTI I DRUGE EPIDEMIOLOŠKE INFORMACIJE KOJE SE DOSTAVLJAJU EUROPSKOJ KOMISIJI U SLUČAJU KADA JE POTVRĐENA POJAVA KSK

U skladu s Pravilnikom 187/04, Dodatak I.

1. U roku 24 sata od potvrde svakoga primarnog izbijanja klasične svinjske kuge na gospodarstvu, primarne pojave ove bolesti u divljih svinja ili utvrđivanja slučaja ove bolesti na klaonici ili tijekom prijevoza, Uprava mora preko sustava prijavljivanja bolesti životinja dostaviti sljedeće podatke:
 - a) datum prijave;
 - b) vrijeme prijave;
 - c) naziv mjesta, općine;
 - d) naziv bolesti;
 - e) broj izbijanja ili slučajeva bolesti;
 - f) datum postavljanja sumnje na bolest;
 - g) datum potvrđivanja bolesti;
 - h) metode korištene za potvrđivanje bolesti;
 - i) zemljopisni položaj mjesta gdje je potvrđeno izbijanje ili pojava klasične svinjske kuge (x,y koordinate);
 - j) mjere suzbijanja i iskorjenjivanja koje su primijenjene.
2. U slučaju primarnih izbijanja bolesti ili pojave bolesti u klaonici, na prijevoznom sredstvu, sajmovima i drugim mjestima, osim podataka iz točke 1. Uprava mora dostaviti i sljedeće podatke:
 - a) broj prijemljivih svinja svih kategorija na gospodarstvu, klaonici, na prijevoznom sredstvu, sajmovima i drugim mjestima;
 - b) broj uginulih svinja svih kategorija na gospodarstvu, u klaonici, na prijevoznom sredstvu, sajmovima i drugim mjestima;
 - c) za svaku kategoriju broj oboljelih svinja i broj svinja u kojih je potvrđena klasična svinjska kuga;
 - d) broj usmrćenih svinja na zaraženom gospodarstvu, u klaonici, na prijevoznom sredstvu, sajmovima i drugim mjestima;
 - e) broj neškodljivo uklonjenih svinja;
 - f) udaljenost zaraženog gospodarstva od prvoga susjednog gospodarstva gdje se drže svinje;
 - g) ako je klasična svinjska kuga potvrđena u klaonici ili na prijevoznom sredstvu, lokaciju gospodarstava s kojih zaražene svinje ili lešine potječu.

3. U slučaju sekundarnih izbijanja klasične svinjske kuge Uprava mora dostaviti Europskoj komisiji podatke iz točaka 1. i 2. ovoga Dodatka, najmanje 1. radnoga dana svakoga tjedna.
4. Osim podataka iz točaka 1., 2. i 3. ovoga Dodatka Uprava mora, čim je prije moguće, dostaviti Europskoj komisiji i državama članicama EU, pisano izvješće koje mora sadržavati:
 - a) datum kada su svinje na gospodarstvu, u klaonici ili na prijevoznom sredstvu usmrćene i neškodljivo uklonjene;
 - b) rezultate pretraživanja uzoraka uzetih od usmrćenih svinja;
 - c) podatke o broju usmrćenih i neškodljivo uklonjenih svinja te broju svinja koje će biti kasnije zaklane i datum do kojega će biti zaklane, ako je korišteno odstupanje iz članka 6. stavka 1. ovog Pravilnika;
 - d) sve podatke o mogućem izvoru ili izvoru bolesti ako je utvrđen;
 - e) podatke o genotipu virusa koji je uzrokovao izbijanje ili pojavu klasične svinjske kuge u slučaju primarnog izbijanja klasične svinjske kuge ili pojave klasične svinjske kuge u klaonici ili na prijevoznom sredstvu,;
 - f) u slučajevima kada su, na kontaktnim gospodarstvima ili na gospodarstvima na kojima su se nalazile životinje sumnjive da su zaražene virusom klasične svinjske kuge, svinje neškodljivo uklonjene, podatke o:
 - datumu usmrćivanja svinja i broju svinja, po kategorijama, koje su bile usmrćene na svakom gospodarstvu,
 - epidemiološkoj povezanosti između izbijanja ili pojave klasične svinjske kuge i svakoga kontaktnog gospodarstva ili razlozima koji su doveli do sumnje na klasičnu svinjsku kugu na svakom sumnjivom gospodarstvu,
 - rezultatima laboratorijskoga pretraživanja uzoraka uzetih od usmrćenih svinja na gospodarstvu.
5. Ako svinje na kontaktnim gospodarstvima nisu usmrćene, Uprava mora predložiti Europskoj komisiji razloge za donošenje takve odluke.
to the European Commission information on the reasons for this decision.

3. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU POTVRĐENE POJAVE KSK NA GOSPODARSTVU

U skladu s Pravilnikom 187/04, članak 5.

1. Ako je klasična svinjska kuga službeno potvrđena na gospodarstvu, nadležni veterinarski inspektor uz mjere iz članka 4. stavka 2. ovoga Pravilnika, mora na zaraženom gospodarstvu narediti provedbu sljedećih mjera:

- a) usmrćivanje svih svinja na zaraženom gospodarstvu, bez odgađanja, pod službenim nadzorom i na način da se tijekom usmrćivanja i prijevoza spriječi širenje virusa klasične svinjske kuge;

Vlasniku svinja ili predstavniku vlasnika predat će se službena obavijest u pismenom obliku o namjeri da se usmrte sve svinje na gospodarstvu (Rješenje o usmrćivanju svinja nalazi se u

Poglavlju 12). Procjena vrijednosti svinja na gospodarstvu provodi se prije nego što se svinje usmrte. Procjenu obavlja Povjerenstvo koje imenuje ravnateljica UV, a u čijem sastavu mora obavezno biti nadležni veterinarski inspektor, u skladu s člankom 27. Zakona o veterinarstvu. Prije početka usmrćivanja nadležni veterinarski inspektor i LKS moraju obaviti sve pripreme, vodeći računa o dobrobiti životinja u skladu sa Uredbom Vijeća (EZ) br. 1099/2009 od 24. rujna 2009. o zaštiti životinja u vrijeme usmrćivanja i Zakona o zaštiti životinja (Narodne novine br.102/17,32/19)

Napomena:

Naređuje i obavlja nadzor veterinarski inspektor, a usmrćivanje svinja provodi ovlaštenu veterinar.

b) uzimanje dovoljnog broja uzoraka od usmrćenih svinja u skladu s Dijagnostičkim priručnikom, kako bi se utvrdio način unošenja virusa klasične svinjske kuge na gospodarstvo i odredilo koliko je dugo virus bio prisutan na gospodarstvu prije nego je bolest prijavljena;

Napomena:

Naređuje i obavlja nadzor veterinarski inspektor. Uzimanje uzoraka od usmrćenih svinja i slanje na laboratorijsko pretraživanje provodi ovlaštenu veterinar, a upute o potrebnim uzorcima daje Stručno tijelo.

c) neškodljivo uklanjanje lešina uginulih i usmrćenih svinja, pod službenim nadzorom;

Napomena:

Neškodljivo uklanjanje lešina obavlja se u objektima za utilizaciju (AGROPROTEINKA, adresa i broj telefona u Dodatku 4, NKP). Pod određenim okolnostima LKS može kao alternativu neškodljivog uklanjanja lešina provesti spaljivanje i zakopavanje, na temelju stavka 3. članka 18. Zakona o veterinarstvu, a lokacija treba biti sastavni dio lokalnih kriznih planova.

d) pronalaženje i neškodljivo uklanjanje pod službenim nadzorom mesa svinja koje su zaklane u razdoblju između vjerojatnog unosa virusa klasične svinjske kuge na gospodarstvo i početka provedbe naređenih mjera;

Napomena:

Naređuje i obavlja nadzor veterinarski inspektor, a kontrolira ovlaštenu veterinar.

e) pronalaženje i neškodljivo uklanjanje pod službenim nadzorom sjemena, jajnih stanica i embrija svinja, koji su bili uzeti u razdoblju između vjerojatnog unosa virusa klasične svinjske kuge na gospodarstvo i početka provedbe naređenih mjera, na način da se spriječi širenje virusa klasične svinjske kuge;

Napomena:

Naređuje i obavlja nadzor veterinarski inspektor, a kontrolira ovlaštenu veterinar.

f) obradu svih stvari i otpadaka koji su mogli biti kontaminirani (npr. krmiva), na način da se uništi virus klasične svinjske kuge te uništenje cjelokupnog materijala za jednokratnu uporabu koji je mogao biti kontaminiran, a naročito onog koji se upotrebljavao u postupku klanja, u skladu s uputstvima službenog veterinar;

Napomena:

Naređuje i obavlja nadzor veterinarski inspektor, a kontrolira ovlaštenu veterinar.

- g) čišćenje i dezinfekciju objekata u kojima su svinje držane, vozila kojima su prevožene, opreme, stelje, gnoja i gnojnice u skladu s člankom 12. ovoga Pravilnika, a nakon što su svinje neškodljivo uklonjene;

Napomena:

Naređuje i obavlja nadzor veterinarski inspektor, a provodi i kontrolira ovlaštenu veterinar.

- h) genetsku tipizaciju izoliranog virusa klasične svinjske kuge u skladu s Dijagnostičkim priručnikom, u slučaju primarnog izbijanja klasične svinjske kuge; **Napomena:** Naređuje i obavlja nadzor veterinarski inspektor.

- i) provedbu epidemiološkog istraživanja

Napomena:

Provodi veterinarski inspektor

- 1) U slučaju kad je izbijanje klasične svinjske kuge potvrđeno u laboratoriju, zoološkom vrtu, parku gdje se drže divlje svinje ili ograđenom području gdje se svinje drže u znanstvene svrhe ili u svrhu očuvanja rijetkih pasmina, Uprava može dozvoliti odstupanja od mjera iz stavka 1. točke a) i e) ovoga članka uz uvjet da nisu ugroženi gospodarski interesi, o čemu mora odmah obavijestiti Europsku komisiju.

4. POSTUPCI UZIMANJA UZORAKA NA GOSPODARSTVU PRILIKOM USMRĆIVANJA SVINJA NAKON ŠTO JE BOLEST POTVRĐENA

U skladu s Pravilnikom 16/05, poglavlje IV-B.

1. U svrhu utvrđivanja načina na koji je virus KSK unesen na zaraženo gospodarstvo i utvrđivanja vremena koje je proteklo od njegovog unošenja, prilikom ubijanja svinja na imanju, nakon što je izbijanje bolesti potvrđeno, svinjama se radi obavljanja serološkog pretraživanja moraju nasumično uzeti uzorci krvi.
2. Minimalni broj svinja čiji se uzorci uzimaju mora biti dovoljan da se u svinja u svim podjedinicama na gospodarstvu, s 95%-tnom sigurnošću, otkrije 10%-tna seroprevalencija. Uzorci za virološke testove mogu se uzimati i u skladu s nalogima Uprave koja mora voditi računa o raspoloživosti dijagnostičkih testova, osjetljivosti testova koji će se koristiti kao i postojećoj epidemiološkoj situaciji.
3. Međutim, u slučaju sekundarnih epidemija, Uprava može odrediti *ad hoc* postupke uzimanja uzoraka, pri čemu treba voditi računa o već raspoloživim epidemiološkim podacima na mjestu izbijanja KSK, o načinima na koji je virus unesen u gospodarstvo i o mogućnostima da se bolest s njega raširi.

5. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU POTVRĐENE POJAVE KSK NA GOSPODARSTVU KOJE IMA RAZLIČITE PROIZVODNE JEDINICE

U skladu s Pravilnikom 187/04, članak 6.

1. Ako je klasična svinjska kuga potvrđena na gospodarstvu koje ima dvije ili više odvojenih proizvodnih jedinica, Uprava može, u svrhu omogućavanja završetka turnusa tova, dozvoliti odstupanje od mjera propisanih u članku 5. stavku 1. točki a) Pravilnika na proizvodnoj jedinici na kojoj se nalaze zdrave svinje, pod uvjetom da je nadležni veterinarski inspektor potvrdio da su struktura, veličina i udaljenost između proizvodnih jedinica kao i postupci proizvodnje takvi da je u proizvodnoj jedinici osigurano potpuno odvojeno držanje i hranidba te da je onemogućeno širenje virusa iz jedne u drugu proizvodnu jedinicu.
2. U slučaju odstupanja navedenih u stavku 1. ovoga članka Uprava mora izraditi detaljna pravila za provedbu tih odstupanja, uzimajući u obzir sve mjere za sprječavanje širenja bolesti i zaštitu zdravlja životinja i o tome bez odgađanja obavijestiti Europsku komisiju.

6. MJERE KOJE SE PROVODE NA KONTAKTNIM GOSPODARSTVIMA

U skladu s Pravilnikom 187/04, članak 7.

1. Gospodarstva moraju biti proglašena kontaktnim gospodarstvima ako nadležni veterinarski inspektor opravdano sumnja ili utvrdi na temelju epidemiološkog istraživanja da je klasična svinjska kuga mogla biti unesena s drugih gospodarstava na zaraženo gospodarstvo ili s zaraženog gospodarstva na druga gospodarstva.
2. Ako epidemiološko stanje zahtijeva, nadležni veterinarski inspektor mora narediti provedbu mjera koje su određene za zaraženo gospodarstvo i za kontaktna gospodarstva te uzimanje dovoljnog broja uzoraka od usmrćenih svinja, u skladu s Dijagnostičkim priručnikom, kako bi se prisutnost virusa klasične svinjske kuge na kontaktnom gospodarstvu potvrdila ili isključila.
3. Najvažniji kriteriji i čimbenici rizika koji se uzimaju u obzir pri provedbi mjera iz članka 5. stavka 1. točke a) Pravilnika na kontaktnim gospodarstvima propisani su u Dodatku IV. navedenog Pravilnika.
4. Mjere koje se provode u slučaju sumnje na kontaktnim gospodarstvima moraju se provoditi sve dok se sumnja na klasičnu svinjsku kugu službeno ne isključi

GLAVNI KRITERIJI I ČIMBENICI RIZIKA KOJE TREBA UZETI U OBZIR KOD DONOŠENJA ODLUKE O USMRĆIVANJU SVINJA NA KONTAKTNIM GOSPODARSTVIMA

U skladu s Pravilnikom 187/04, Dodatak IV.

Kriteriji	Odluka	
	Za usmrćivanje	Protiv usmrćivanja
Klinički znakovi koji ukazuju na pojavu KSK na kontaktnom gospodarstvu	Da	Ne

Svinje su premještane iz zaraženog na kontaktna gospodarstva u vremenu nakon vjerojatnoga unošenja virusa na zaraženo gospodarstvo	Da	Ne
Kontaktna gospodarstva se nalaze na području s visokom gustoćom svinja	Da	Ne
Mogućnost širenja virusa iz mjesta izbijanja KSK prije uvođenja mjera za iskorjenjivanje KSK	Velika/ nepoznata	Ograničena
Kontaktna gospodarstva su smještena u krugu od 500 m od mjesta izbijanja KSK (a ako se radi o području s vrlo visokom gustoćom svinja, u obzir se mora uzeti veća udaljenost)	Da	Ne
Kontaktna gospodarstva se nalaze u blizini više gospodarstava na kojima je izbila KSK	Da	Ne
Broj svinja na gospodarstvu na kojemu je izbila KSK i/ili na kontaktnim gospodarstvima	Velik	Mali

7. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU POTVRĐENE POJAVE KSK U KLAONICI, PRIJEVOZOM SREDSTVU, SAJMU ILI DRUGOM MJESTU

U skladu s Pravilnikom 187/04, članak 14. stavak 2.

Ako se utvrdi pojava klasične svinjske kuge u klaonici, prijevoznom sredstvu, sajmu ili drugom mjestu nadležni veterinarski inspektor mora narediti:

- a) usmrćivanje svih prijemljivih životinja u klaonici, prijevoznom sredstvu, sajmu ili drugom mjestu bez odgađanja;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a provodi ovlašteni veterinar.

- b) neškodljivo uklanjanje trupova, iznutrica i životinjskog otpada podrijetlom od moguće zaraženih životinja, pod službenim nadzorom;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlašteni veterinar.

- c) čišćenje i dezinfekciju objekata, opreme i vozila pod službenim nadzorom, a u skladu sa člankom 12. Pravilnika;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a provodi ovlašteni veterinar.

d) epidemiološko istraživanje;

Napomena:

Provodi veterinarski inspektor

e) genetsku tipizaciju izoliranog virusa klasične svinjske kuge u skladu s Dijagnostičkim priručnikom;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor.

f) na gospodarstvu s kojega dolaze zaražene svinje ili trupovi provode se mjere koje se provode na kontaktnim gospodarstvima. Na gospodarstvu s kojega dolaze zaražene svinje ili trupovi moraju se provesti mjere iz članka 5. stavka 1. Pravilnika osim ako rezultati epidemiološkog istraživanja ne ukazuju na potrebu provođenja i drugih mjera.

g) niti jedna životinja ne smije biti dopremljena na klanje ili stavljena u promet do isteka 24 sata nakon čišćenja i dezinfekcije.

8. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU POTVRĐENE POJAVE KSK U DIVLJIH SVINJA

U skladu s Pravilnikom 187/04, članak 15.

Nakon potvrđivanja primarnog slučaja klasične svinjske kuge u divljih svinja, Uprava mora:

a) sazvati Stručno tijelo koje pomaže Upravi u:

- proučavanju epidemiološke situacije i određivanju zaraženog područja (epidemiološki upitnik koji se popunjava kod potvrđene pojave KSK u divljih svinja)
- utvrđivanju odgovarajućih mjera, osim onih na koje se odnose mjere iz točke b) i c) ovoga stavka koje treba provesti u zaraženom području. Ove mjere mogu uključiti obustavljanje lova i zabranu hranidbe/prihranjivanja divljih svinja,
- izradi plana za iskorjenjivanje klasične svinjske kuge, kojeg Uprava mora dostaviti Europskoj komisiji,
- provođenju nadzora na terenu kako bi se potvrdila učinkovitost mjera za iskorjenjivanje klasične svinjske kuge u zaraženom području;

b) staviti sva gospodarstva sa svinjama na zaraženom području pod službeni nadzor nadležnoga veterinarskog inspektora, koji mora narediti:

- službeno popisivanje svih kategorija svinja na svim gospodarstvima. Vlasnik životinja mora o promjenama broja svinja na gospodarstvu obavijestiti nadležnu ovlaštenu veterinarsku organizaciju. Podaci iz popisa moraju biti dostupni na zahtjev i provjereni od strane veterinarskog inspektora tijekom svakog službenog nadzora. Na gospodarstvima gdje se svinje drže na otvorenom (slobodno držanje) prvi se popis može provesti na osnovi procjene;
- držanje svinja na gospodarstvu na način koji osigurava nemogućnost kontakta s divljim svinjama. Divlje svinje ne smiju imati pristup bilo čemu što bi kasnije moglo doći u kontakt sa svinjama na gospodarstvu;

- zabranu ulaska na i izlaska svinja s gospodarstva, osim uz odobrenje Uprave i u skladu s epidemiološkom situacijom;
 - postavljanje dezinfekcijskih barijera na ulazu i izlazu iz objekata na kojima se drže svinje i na ulazu i izlazu s gospodarstva;
 - provedbu odgovarajućih biosigurnosnih mjera od strane osoba koje su bile u kontaktu s divljim svinjama kako bi se smanjila opasnost od širenja virusa klasične svinjske kuge, a te mjere mogu uključiti i privremenu zabranu ulaza na gospodarstvo osobama koje su bile u kontaktu s divljim svinjama;
 - pretraživanje na gospodarstvu svih uginulih i svinja koje pokazuju znakove klasične svinjske kuge;
 - zabranu unošenja na gospodarstvo gdje se drže svinje bilo kojeg organa ili tkiva odstrijeljene ili uginule divlje svinje kao i bilo kojeg pribora ili opreme koji je mogao biti kontaminiran virusom klasične svinjske kuge;
 - zabranu stavljanja u promet svinja, njihove sperme, zametaka ili jajnih stanica iz zaraženog područja;
- c) narediti da sve divlje svinje odstrijeljene ili uginule na zaraženom području moraju biti pregledane od strane nadležnog veterinarskog inspektora i pretražene na klasičnu svinjsku kugu u skladu s Dijagnostičkim priručnikom. Trupovi svih divljih svinja kod kojih je utvrđena klasična svinjska kuga moraju se neškodljivo ukloniti pod službenim nadzorom. Bez obzira na negativne rezultate pretraživanja na klasičnu svinjsku kugu Uprava mora narediti zabranu stavljanja u promet mesa divljih svinja koje potječu iz zaraženog područja te neškodljivo uklanjanje pod službenim nadzorom. Dijelovi divljih svinja koji nisu namijenjeni ljudskoj prehrani moraju se neškodljivo ukloniti pod službenim nadzorom;
- d) narediti genetsku tipizaciju izoliranog virusa klasične svinjske kuge u skladu s Dijagnostičkim priručnikom;

Ako se klasična svinjska kuga pojavi u divljih svinja na pograničnom području Republike Hrvatske, pri određivanju mjera kontrole klasične svinjske kuge Uprava surađuje s nadležnom službom susjedne države.

9. POSTUPCI SEROLOŠKOG PRETRAŽIVANJA I UZORKOVANJA U PODRUČJIMA NA KOJIMA JE POTVRĐENA POJAVA KSK U DIVLJIH SVINJA

U skladu s Pravilnikom 16/05, Poglavlje IV.-H

Napomena:

Isto kao kod sumnje

1. Potrebno je odrediti broj uzoraka uzimajući u obzir veličinu i zemljopisno područje ciljane populacije, prema procijenjenom broju živih životinja vodeći pri tom računa o stalnoj nazočnosti divljih svinja i postojanju prirodnih i umjetnih prepreka koje su u stanju spriječiti velika i stalna kretanja životinja. Ako nema pravih podataka ili se radi o velikim područjima, preporuča se da se za uzimanje uzoraka odrede područja ne veća od 200 km², na kojima obično živi između 400 i 1000 divljih svinja.

2. Ne dovodeći u pitanje odredbe članka 15. stavka 2. točke c) Pravilnika, minimalni broj svinja od kojih je potrebno uzeti uzorak unutar utvrđenog područja, mora, s 95%-tnom sigurnošću, omogućiti otkrivanje 5%-tne seroprevalencije. U tu je svrhu potrebno uzeti uzorke barem 59 životinja sa svakog utvrđenog područja.

Preporuča se također da:

- u područjima u kojima je lov učestaliji i lovi se redovito ili se u njima kao mjera nadzora nad bolestima obavlja selektivni izlov, otprilike 50% životinja čiji se uzorci uzimaju bude iz dobne skupine od tri mjeseca do godine dana, 35% od jedne do dvije godine, a 15% starije od 2 godine,
 - u područjima u kojima se rijetko lovi ili se uopće ne lovi, uzorci budu uzeti od barem 32 životinje iz svake od tri dobne skupine,
 - uzimanje uzoraka obavi se u kratkom vremenu, po mogućnosti ne dužem od mjesec dana,
 - dob životinja od kojih su uzeti uzorci odredi se prema izraslim zubima.
3. Za otkrivanje virusa, antigena i genoma KSK u uginulih ili eutanaziranih svinja najprikladniji su uzorci tkiva tonzila, slezene i bubrega. Preporuča se, osim toga, prikupljanje po dva uzorka drugih limfnih tkiva kao što su retrofaringealni (lat. retropharyngiales) parotidni (lat. parotidei), mandibularni (lat. mandibulares) i mezenterijalni (lat. mesenterici) limfni čvorovi te uzorak vitog tankog crijeva. U slučaju lešina u raspadu, cijela duga ili prsna kost može poslužiti kao uzorak izbora.
 4. Svaki uzorak treba pratiti odgovarajući obrazac uz napomenu da sve informacije koje se traže u obrascu moraju biti popunjene.

POGLAVLJE 6

ODREĐIVANJE ZARAŽENOG I UGROŽENOG PODRUČJA

SADRŽAJ:

1. ZARAŽENO PODRUČJE

2. UGROŽENO PODRUČJE

U skladu s Zakonom o veterinarstvu, članak 9.

Zaraženo i ugroženo područje određuje se u skladu s propisima o zaštiti od bolesti životinja. Ako nije drugačije propisano, veličinu zaraženog i ugroženog područja određuje ravnateljica Uprave.

U skladu s Pravilnikom 187/04, članak 9.

1. Odmah nakon službenog potvrđivanja klasične svinjske kuge u svinja na gospodarstvu, Uprava mora odrediti granice zaraženog područja u krugu od najmanje 3 km oko mjesta izbijanja bolesti, koje mora biti u sklopu ugroženog područja u krugu od najmanje 10 km.
2. Kod određivanja područja uzima se u obzir:
 - rezultate epidemiološkog istraživanja provedenog u skladu s člankom 8. Pravilnika;
 - zemljopisni položaj, naročito prirodne ili umjetne granice;
 - položaj i međusobnu udaljenost gospodarstava;
 - podatke o prometu i trgovini svinjama i podatke o raspoloživosti klaonica;
 - sredstva i osoblje koje je na raspolaganju za kontrolu prometa svinja unutar područja, naročito ako svinje koje treba usmrtiti moraju u tu svrhu biti uklonjene s gospodarstva podrijetla.
3. Ako zaražena ili ugrožena područja uključuju dio teritorija drugih država, Uprava mora surađivati s nadležnim tijelima dotičnih država u utvrđivanju područja.
4. Uprava mora provesti sve potrebne mjere, uključujući postavljanje vidljivih znakova i upozoravajućih natpisa te korištenje sredstava javnoga priopćavanja, kako bi osigurala da se sve osobe unutar zaraženog i ugroženog područja u cijelosti upoznaju s naređenim mjerama iz članka 10. i 11. Pravilnika te osigurati provedbu naređenih mjera.

1. ZARAŽENO PODRUČJE

Granice zaraženog područja određuje Uprava odmah nakon službenog potvrđivanja klasične svinjske kuge na gospodarstvu, a određuje se u krugu od najmanje 3 km oko mjesta izbijanja bolesti.

A. MJERE KOJE SE PROVODE NA ZARAŽENOM PODRUČJU

U skladu s Pravilnikom 187/04, članak 10.

1. Na zaraženom području nadležni veterinarski inspektor mora narediti provedbu sljedećih mjera:

- a) popisivanje svih gospodarstava gdje se drže svinje u što kraćem roku nakon čega, u roku od 7 dana, nadležni veterinarski inspektor mora posjetiti sva gospodarstva u zaraženom području kako bi klinički pregledao svinje te provjerio registar svinja na farmi i ušne markice svinja na farmi;

Napomena:

Popis svih gospodarstava na kojima se drže svinje naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a provodi ovlaštenu veterinar. Veterinarski inspektor mora posjetiti i klinički pregledati svinje na svim gospodarstvima.

- b) zabranu premještanja i prometa svinja, osim u iznimnim slučajevima kod premještanja u skladu sa odredbama točke f) ovoga stavka. Od ove zabrane može se izuzeti prevoz svinja cestom ili željeznicom kroz zaraženo područje, uz uvjet da se prevoz obavlja bez istovarivanja i zaustavljanja. Navedeno izuzeće može se dati za svinje za klanje koje dolaze izvan zaraženog područja i koje odlaze na klanje bez odgađanja u klaonicu koja se nalazi u zaraženom području;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlaštenu veterinar.

U skladu s člankom 24. Zakona o veterinarstvu, službene osobe nadležne policijske uprave na zahtjev Veterinarskog ureda pružaju pomoć u ograničavanju prometa životinja, zabrani kretanja životinja i osoba.

- c) kamioni i druga prijevozna sredstva i oprema, korišteni za prijevoz svinja ili druge stoke ili materijala koji je mogao biti zaražen (lešine, stočna hrana, gnoj, gnojnica i sl.) moraju biti očišćeni i dezinficirani što je prije moguće nakon kontaminacije, u skladu s odredbama članka 12. ovog Pravilnika. Niti jedno prijevozno sredstvo koje je bilo korišteno za prijevoz svinja ne smije napustiti zaraženo područje, a da nije prethodno očišćeno i dezinficirano te pregledano i odobreno od strane ovlaštenog veterinara;

Napomena:

Čišćenje i dezinfekciju naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a provodi i kontrolira ovlaštenu veterinar.

- d) zabranu ulaza i izlaza drugih domaćih životinja na i s gospodarstva bez odobrenja nadležnoga veterinarskog inspektora;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlaštenu veterinar.

- e) prijavu bez odgađanja svake uginule ili bolesne svinje na gospodarstvu Upravi, koja će odrediti provedbu odgovarajućih pretraživanja u skladu s Dijagnostičkim priručnikom;

Napomena:

Prijavu bolesnih i uginulih svinja naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira i provodi ovlaštenu veterinar.

- f) zabranu premještanja svinja s gospodarstva na kojemu se drže dok ne protekne najmanje 30 dana od provedenog čišćenja i dezinfekcije zaraženih gospodarstava. Nakon 30 dana Uprava može odobriti premještanje svinja s gospodarstva pod uvjetima iz stavka 3. ovog članka i to samo za direktan prijevoz:
 - na hitno klanje u klaonicu koju je odredila Uprava, po mogućnosti unutar zaraženog ili ugroženog područja,
 - u objekt za neškodljivo uklanjanje ili odgovarajuće mjesto gdje se svinje odmah usmrćuju, a njihovi trupovi neškodljivo uklanjaju pod službenim nadzorom, ili
 - u iznimnim slučajevima u druge objekte unutar zaraženog područja o čemu Uprava mora odmah izvijestiti Stalni veterinarski odbor Europske komisije;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlaštenu veterinar.

- g) zabranu prometa sperme, jajnih stanica i embrija svinja s gospodarstava unutar zaraženog područja;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlaštenu veterinar.

- h) obveznu provedbu odgovarajućih biosigurnosnih mjera koje su potrebne za smanjivanje opasnosti od širenja virusa klasične svinjske kuge od strane svake osobe koja ulazi ili izlazi s gospodarstva.

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlaštenu veterinar.

2. Ako mjere zabrane ostaju na snazi duže od 30 dana zbog novih izbijanja bolesti, a kao posljedica toga je ugrožena dobrobit životinja ili su se pojavili drugi problemi u uzgoju svinja, Uprava može na zahtjev posjednika životinja, odobriti otpremanje svinja s gospodarstva unutar zaraženog područja, direktno:
 - a) na hitno klanje u klaonicu koju je odredila Uprava i koja se po mogućnosti nalazi unutar zaraženog ili ugroženog područja,
 - b) u objekt za neškodljivo uklanjanje ili odgovarajuće mjesto gdje se svinje odmah usmrćuju, a njihovi trupovi neškodljivo uklanjaju pod službenim nadzorom,
 - c) u iznimnim slučajevima u druge objekte unutar zaraženog područja, o čemu Uprava mora odmah izvijestiti Stalni veterinarski odbor Europske komisije;
3. Ako mjere zabrane ostaju na snazi duže od 30 dana zbog novih izbijanja bolesti, a kao rezultat toga je ugrožena dobrobit životinja, ili se pojave drugi problemi u uzgoju životinja, Uprava može dozvoliti otpremanje svinja s gospodarstva pod sljedećim uvjetima:
 - a) da je nadležni veterinarski inspektor klinički pregledao svinje na gospodarstvu, a naročito one namijenjene za stavljanje u promet, uključujući mjerenje tjelesne

temperature i da je obavio kontrolu registra i brojeva ušnih markica svinja na gospodarstvu,

- b) da tijekom pregleda i kontrola iz točke a) ovoga stavka nisu utvrđeni nikakvi znakovi klasične svinjske kuge,
 - c) da se svinje otpremaju u prijevoznim sredstvima koja je zapečatio nadležni veterinarski inspektor,
 - d) da su prijevozna sredstva i oprema odmah nakon prijevoza svinja očišćena i dezinficirana,
 - e) da je od svinja koje trebaju biti zaklane ili usmrćene uzet dovoljan broj uzoraka u skladu s Dijagnostičkim priručnikom, a u svrhu potvrđivanja ili isključivanja prisutnosti virusa klasične svinjske kuge na gospodarstvu,
 - f) ako se svinje prevoze u klaonicu, da:
 - nadležni veterinarski inspektor ili ovlašteni veterinar na klaonici mora biti obaviješten o slanju svinja u klaonicu i da o dolasku svinja u klaonicu odmah mora obavijestiti nadležnog veterinarskoga inspektora koji je svinje poslao u promet za klanje;
 - se po dolasku u klaonicu moraju držati i klati odvojeno od drugih svinja;
 - nadležni veterinarski inspektor ili ovlašteni veterinar na klaonici tijekom pregleda prije i nakon klanja mora posebnu pažnju obratiti na moguće znakove koji bi ukazivali na klasičnu svinjsku kugu,
 - ako je meso zaklanih svinja koje su stavljene u promet, neškodljivo uklonjeno ili označeno žigom koji je propisan za higijenski neispravno meso i poslano na daljnju obradu u objektu koji za to odredi Uprava. Pošiljka mesa koja se šalje u taj objekt mora biti zapečaćena prije stavljanja u promet i ostati zapečaćena tijekom prijevoza.
4. Mjere na zaraženom području moraju ostati na snazi:
- a) dok na zaraženim gospodarstvima nije provedeno čišćenje i dezinfekcija,
 - b) dok svinje na svim gospodarstvima nisu klinički pregledane i laboratorijski pretražene u skladu s Dijagnostičkim priručnikom, a u svrhu otkrivanja moguće prisutnosti virusa klasične svinjske kuge.
- Pretrage se ne smiju izvoditi prije isteka 30 dana nakon provedenog čišćenja i dezinfekcije na zaraženim gospodarstvima.

B. POSTUPCI UZIMANJA UZORAKA NA GOSPODARSTVIMA U ZARAŽENOM PODRUČJU PRIJE UKIDANJA OGRANIČENJA

U skladu s Pravilnikom 16/05, Poglavlje IV.- F

1. Kako bi se u zaraženom području omogućilo ukidanje ograničenja iz članka 10. Pravilnika 187/04, na svim gospodarstvima u tom području:
 - treba provesti ispitivanje u skladu s postupcima utvrđenim točkom A. podtočkama 2. i 3. Poglavlja IV;
 - uzimaju se uzorci krvi za serološke testove
2. Minimalni broj uzoraka koje treba uzeti mora omogućiti da se s 95%-tnom sigurnošću omogući otkrivanje 10%-tne seroprevalencije u svinja u svim podjedinicama na gospodarstvu.

Međutim, ako se radi o:

- rasplodnim krmačama, minimalni broj uzoraka koje treba uzeti mora, s 95%-tnom sigurnošću, omogućiti otkrivanje 5%-tne seroprevalencije,
- centru za sakupljanje sjemena, uzorke krvi treba uzeti od svih nerasta.

C. PONOVRNO UVOĐENJE SVINJA NA GOSPODARSTVO NAKON IZBIJANJA BOLESTI

U skladu s Pravilnikom 187/04, članak 13.

1. Ponovno uvođenje svinja na gospodarstvo dopušteno je nakon isteka 30 dana od čišćenja i dezinfekcije provedenog u skladu sa člankom 12. Pravilnika.
2. Kod ponovnog uvođenja svinja mora se uvažavati način držanja svinja na gospodarstvu i mora biti udovoljeno sljedećim zahtjevima:
 - a) u slučaju držanja svinja na otvorenom, prvo se moraju uvesti sentinel svinje koje su pretražene i polučile negativan rezultat na nazočnost protutijela za virus klasične svinjske kuge i koje dolaze s gospodarstava na kojima nije bilo izbijanja klasične svinjske kuge i na kojima nisu provedene nikakve naređene mjere suzbijanja ove bolesti. Sentinel svinje se, u skladu s uputstvima Uprave, moraju jednakomjerno rasporediti po čitavom gospodarstvu i 40 dana nakon smještaja na gospodarstvu pretražiti na prisutnost protutijela za virus klasične svinjske kuge u skladu s Dijagnostičkim priručnikom. Ako niti jedna svinja nije razvila protutijela za virus klasične svinjske kuge, na gospodarstvo se mogu uvesti ostale novo nabavljene svinje. Nijedna svinja ne smije napustiti gospodarstvo do dobivanja nalaza serološkog pretraživanja s negativnim rezultatom.
 - b) u slučaju svih drugih načina držanja svinja, ponovno uvođenje svinja obavlja se u skladu sa stavkom 2. točkom a) ovoga članka ili se na gospodarstvo uvode sve svinje uz uvjet da:
 - se sve svinje uvedu u roku od 20 dana i da dolaze s gospodarstava na kojima nije bilo izbijanja klasične svinjske kuge i na kojima nisu provedene nikakve naređene mjere suzbijanja ove bolesti ili na kojem se bolest nije pojavila tijekom posljednje dvije godine ili ako je provedeno cijepljenje svinja na gospodarstvu, da je prošla godina dana od neškodljivog uklanjanja posljednje bolesne ili na bolest sumnjive svinje ili ako cijepljenje nije provedeno, da je proteklo najmanje šest mjeseci od neškodljivog uklanjanja posljednje bolesne ili na bolest sumnjive svinje.
 - svinje u novoformljenim stadima moraju biti pretražene u skladu s Dijagnostičkim priručnikom. Uzorkovanje u tu svrhu ne smije se provoditi prije isteka 40 dana od uvođenja zadnjih svinja na gospodarstvo, nijedna svinja ne smije napustiti gospodarstvo do dobivanja nalaza serološkog pretraživanja s negativnim rezultatom.
3. Ako je od čišćenja i dezinfekcije na zaraženom gospodarstvu proteklo više od 6 mjeseci, Uprava može dozvoliti odstupanje od odredbi, uzimajući u obzir epidemiološku situaciju.

2. UGROŽENO PODRUČJE

Granice ugroženog područja određuje Uprava nakon službenog potvrđivanja klasične svinjske kuge na gospodarstvu, a mora biti najmanje 10 km oko mjesta izbijanja bolesti.

A. MJERE KOJE SE PROVODE NA UGROŽENOM PODRUČJU

U skladu s Pravilnikom 187/04, članak 11.

1. Na ugroženom području nadležni veterinarski inspektor mora narediti:

- a) popisivanje svih gospodarstava na kojima se drže i uzgajaju svinje,

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a provodi ovlašteni veterinar.

- b) zabranu kretanja i prijevoza svinja, osim svinja koje se provoze cestom ili željeznicom kroz ugroženo područje, uz uvjet da se provoz obavlja bez istovarivanja i zaustavljanja, te promet svinja za klanje podrijetlom izvan ugroženog područja koje dolaze u klaonicu na ugroženom području;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlašteni veterinar.

- c) da kamioni i druga prijevozna sredstva i oprema korišteni za prijevoz svinja ili druge stoke ili materijala koji je mogao biti zaražen (npr. lešine, krmiva, gnoj, gnojevka) moraju biti očišćeni i dezinficirani što je moguće prije nakon kontaminacije. Niti jedno prijevozno sredstvo, koje je bilo korišteno za prijevoz svinja ne smije napustiti ugroženo područje, a da nije prethodno očišćeno i dezinficirano;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a provodi i kontrolira ovlašteni veterinar.

- d) zabranu ulaza i izlaza na i s gospodarstva svim domaćim životinjama tijekom prvih sedam dana od određivanja ugroženog područja, bez odobrenja nadležnoga veterinarskog inspektora;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlašteni veterinar.

- e) prijavu, bez odgađanja, svake uginule ili oboljele svinje Upravi koja će odrediti provedbu odgovarajućih mjera u skladu s Dijagnostičkim priručnikom;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a provodi i kontrolira ovlašteni veterinar.

- f) zabranu stavljanja svinja u promet s gospodarstva na kojemu se drže najmanje 21 dan od provedenog čišćenja i dezinfekcije zaraženih gospodarstava.

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlašteni veterinar. Iznimno, nakon 21 dan Uprava može odobriti stavljanje svinja u promet s navedenog gospodarstva i to direktno:

- na hitno klanje u klaonicu koju je odredila Uprava, po mogućnosti unutar zaraženog ili ugroženog područja,
- u objekt za neškodljivo uklanjanje ili odgovarajuće mjesto, gdje se svinje odmah usmrćuju, a njihovi trupovi neškodljivo uklanjaju pod službenim nadzorom, ili

- u iznimnim slučajevima na druge objekte unutar zaraženog ili ugroženog područja, o čemu Uprava mora odmah izvijestiti Europsku komisiju;
- g) zabranu prometa sperme, jajnih stanica i zametaka svinja s gospodarstava unutar ugroženog područja;

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlaštenu veterinar.

- h) obveznu provedbu odgovarajućih biosigurnosnih mjera koje su potrebne za smanjivanje opasnosti od širenja virusa klasične svinjske kuge od strane osoba koje ulaze na ili izlaze s gospodarstva,

Napomena:

Naređuje i nadzire veterinarski inspektor, a kontrolira ovlaštenu veterinar.

2. Ako se zabrane iz stavka 1. ovog članka provode dulje od 30 dana, zbog novih izbijanja bolesti, a kao posljedica toga je ugrožena dobrobit životinja ili su se pojavili drugi problemi u uzgoju svinja, Uprava može na osnovi zahtjeva posjednika životinja odobriti otpremanje svinja s gospodarstva unutar ugroženog područja, i to izravno:
 - na hitno klanje u klaonicu koju je odredila Uprava i koja se nalazi po mogućnosti unutar zaraženog ili ugroženog područja,
 - u objekt za neškodljivo uklanjanje ili odgovarajuće mjesto, gdje se svinje odmah usmrćuju, a njihove trupla neškodljivo uklanjaju pod službenim nadzorom,
 - u iznimnim slučajevima u druge objekte unutar zaraženog ili ugroženog područja, o čemu Uprava mora odmah izvijestiti Europsku komisiju;
3. **Mjere na ugroženom području moraju ostati na snazi sve dok:**
 - a) na zaraženom gospodarstvu nije provedeno čišćenje i dezinfekcija i
 - b) dok svinje na svim gospodarstvima nisu klinički pregledane i gdje je to potrebno, dok nisu laboratorijski pretražene u skladu s Dijagnostičkim priručnikom, u svrhu otkrivanja moguće prisutnosti virusa klasične svinjske kuge. Pretrage na koje se odnosi ova točka ne smiju se izvoditi prije isteka 20 dana nakon provedenog čišćenja i dezinfekcije na zaraženim gospodarstvima.

B. POSTUPCI UZIMANJA UZORAKA NA GOSPODARSTVIMA U UGROŽENOM PODRUČJU PRIJE UKIDANJA OGRANIČENJA

U skladu s Pravilnikom 16/05, Poglavlje IV.- G.

1. Da bi se u ugroženom području mogla ukinuti ograničenja, na gospodarstvima u tom području treba obaviti klinički pregled u skladu s postupcima utvrđenima pod točkom A. podtočkom 2. Poglavlja IV.

Osim toga, uzorke krvi za serološko pretraživanje treba uzeti:

- na svim gospodarstvima na kojima se ne drže svinje u dobi od dva do osam mjeseci,
- kad Uprava ocijeni da se KSK mogla neopaženo proširiti među rasplodnim krmačama,
- na svim ostalim gospodarstvima za koje Uprava ocijeni da je s njih potrebno uzeti uzorke,
- u svim centrima za sakupljanje sjemena.

2. Kad se na gospodarstvima smještenim u ugroženom području provode serološka pretraživanja, broj uzoraka uzet na tim gospodarstvima mora biti u skladu s točkom F. podtočkom 2. Poglavlja IV. Međutim, ako Uprava prosudi da se KSK neopaženo mogla proširiti među rasplodnim krmačama, uzorke treba uzeti samo u podjedinicama u kojima se drže te životinje.

C. POSTUPCI PROVJERE I UZIMANJA UZORAKA PRIJE DAVANJA ODOBRENJA ZA PRESELJENJE SVINJA IZ GOSPODARSTAVASMJEŠTENIH U ZARAŽENOM I UGROŽENOM PODRUČJU I U SLUČAJU DA SU TE SVINJE ZAKLANE ILI USMRĆENE

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe članka 11. stavka 1. točke f) podstavka drugog Pravilnika 187/04, da bi se u skladu s člankom 10. stavkom 3. Navedenog Pravilnika, odobrilo preseljenje svinja s gospodarstava smještenih u zaraženom i ugroženom području, klinički pregled koji obavlja nadležni veterinarski inspektor mora:
 - biti obavljen u vremenu od najviše 24 sata prije preseljenja svinja,
 - biti u skladu s odredbama točke A. podtočke 2. Poglavlja IV.
2. Ako se radi o svinjama koje treba preseliti na drugo gospodarstvo, osim navedenih ispitivanja, u svim podjedinicama u kojima se drže svinje koje se sele potrebno je provesti klinički pregled svinja. Ako se radi o svinjama starijim od tri do četiri mjeseca taj pregled mora uključiti i mjerenje tjelesne temperature određenom broju svinja.

Minimalni broj svinja koje treba provjeriti mora, s 95%-tnom sigurnošću, omogućiti otkrivanje vrućice u tim podjedinicama, ako je ona prisutna u 10% svinja u populaciji.

Međutim, ukoliko se radi o:

- rasplodnim krmačama, minimalni broj svinja koje treba pregledati mora s 95%-tnom sigurnošću omogućiti otkrivanje 5%-tne prevalencije u podjedinici u kojoj se drže svinje koje će se seliti,
- nerastima, treba pregledati sve neraste koji se sele.

3. Ukoliko se radi o svinjama koje treba preseliti u klaonicu, u pogon za preradu ili na druga mjesta na kojima će biti usmrćene ili zaklane, osim pretraga koja se obavljaju u skladu s podtočkom 1. ove točke, u svim podjedinicama u kojima se drže svinje koje se sele potrebno je provesti klinički pregled svinja. Ako se radi o svinjama starijim od tri do četiri mjeseca taj pregled mora uključiti i mjerenje tjelesne temperature određenom broju svinja.

Minimalni broj svinja koje treba provjeriti mora, s 95%-tnom sigurnošću, omogućiti otkrivanje vrućice ukoliko se ona u dotičnim podjedinicama pojavljuje u prevalenciji od 20%.

Međutim, ako se radi rasplodnim krmačama i nerastima, minimalni broj svinja koje treba pregledati mora, s 95%-tnom sigurnošću, omogućiti otkrivanje vrućice ukoliko se ona u podjedinici u kojoj se drže svinje koje treba seliti, pojavljuje u prevalenciji od 5%.

4. Kod usmrćivanja ili klanja svinja o kojima govori podtočka 3. ove točke, potrebno je za provedbu seroloških pretraživanja uzeti uzorke krvi ili uzorke krvi i tonzila za provedbu viroloških testova, iz svake podjedinice iz koje se svinje sele.

Minimalni broj uzoraka koji treba uzeti mora, s 95%-tnom sigurnošću, omogućiti otkrivanje 10%-tne seroprevalencije ili prevalencije virusa u svakoj podjedinici.

Međutim, ukoliko se radi o rasplodnim krmačama ili nerastima, minimalni broj svinja čije uzorke treba uzeti mora, s 95%-tnom sigurnošću, omogućiti otkrivanje 5%-tne seroprevalencije ili prevalencije virusa u podjedinici u kojoj se te svinje drže.

5. Vrste uzoraka koji se uzimaju kao i test koji će se upotrijebiti, moraju biti u skladu s naputcima Uprave koja mora voditi računa o raspoloživosti dijagnostičkih testova, osjetljivosti testova, te o postojećoj epidemiološkoj situaciji.

Ukoliko su klinički znakovi i *post-mortalne* promjene koje ukazuju na nazočnost KSK otkriveni nakon što su svinje zaklane ili usmrćene, odstupajući od podtočke 4. ove točke, primijenit će se odredbe točke C Poglavlja IV.

D. POSTUPCI PROVJERE I UZIMANJA UZORAKA NA GOSPODARSTVU PRILIKOM OBNOVE POPULACIJE

Kad se svinje na gospodarstvo dovode u skladu s člankom 13. stavkom 2. točkom a) ili stavkom 2. točkom b), ili člankom 19. stavkom 8. točkom c) Pravilnika 187/04, primjenjuje se sljedeći postupak uzimanja uzoraka:

- ako se na gospodarstvo dovode sentinel svinje, uzorci krvi moraju se nasumično uzeti od dovoljnog broja svinja da se, s 95%-tnom sigurnošću, omogućí otkrivanje 10 %-tne seroprevalencije u svakoj pojedinoj podjedinici na gospodarstvu;
- ukoliko se obavlja obnova cjelokupne populacije, uzorci krvi za serološke testove moraju se nasumično uzeti od dovoljnog broja svinja da se, s 95%-tnom sigurnošću, omogućí otkrivanje 20% seroprevalencije u svakoj pojedinoj podjedinici na gospodarstvu.

U slučaju rasplodnih krmača i nerasta broj uzoraka koje treba uzeti mora biti toliki da s 95%-tnom sigurnošću, omogućí otkrivanje 10%-tne seroprevalencije.

Nadležni veterinarski inspektor će po dovođenju svinja osigurati, u slučaju pojave bolesti ili uginuća svinja na gospodarstvu iz nepoznatih razloga pretraživanje u svrhu isključenja KSK.

POGLAVLJE 7

ČIŠĆENJE I DEZINFEKCIJA

SADRŽAJ:

1. OPĆA NAČELA I POSTUPCI
2. POSEBNE ODREDBE KOJE SE ODOSE NA ČIŠĆENJE I DEZINFEKCIJU NA ZARAŽENIM GOSPODARSTVIMA
3. DEZINFEKCIJA KONTAMINIRANE STELJE, GNOJA I GNOJEVKE

1. OPĆA NAČELA I POSTUPCI

- a) čišćenje i dezinfekcija, a kad je potrebno i mjere za uništavanje glodavaca i insekata, moraju se provoditi pod službenim nadzorom i u skladu s uputama službenoga veterinarara;
- b) dezinficijensi koji će biti korišteni i njihove koncentracije moraju biti odobreni za stavljanje u promet od Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva;
- c) dezinfekcija se mora provoditi gotovim ili svježe pripremljenim dezinficijensom, prema uputi proizvođača i pod službenim nadzorom;
- d) izbor dezinficijensa i način dezinfekcije ovise o vrsti objekata, vozila i predmeta koje treba dezinficirati;
- e) uvjeti pod kojima se sredstva za odmašćivanje i dezinfekciju koriste, ne smiju utjecati na smanjenje njihove učinkovitosti, a naročito se mora uvažavati tehničke preporuke proizvođača, kao što su tlak, minimalna temperatura i traženo vrijeme djelovanja sredstva;
- f) bez obzira koji je dezinficijens korišten, treba:
 - temeljito natopiti stelju i gnoj dezinficijensom,
 - temeljito oprati i četkom oribati podove, rampe i zidove nakon uklanjanja i demontiranja opreme i instalacija gdje je to moguće, da se izbjeglo da učinak čišćenja i dezinfekcije bude slabiji od potrebnoga,
 - ponoviti dezinfekciju i ostaviti da dezinficijens djeluje minimalno onoliko dugo koliko je navedeno u preporukama proizvođača,
 - voda koja je bila korištena za čišćenje mora biti odstranjena na način da se spriječi širenje virusa i klasične svinjske kuge i u skladu s uputama službenog veterinarara;
- g) na površinama koje su čišćene tekućinama pod tlakom, potrebno je spriječiti naknadnu kontaminaciju već očišćenih površina;
- h) potrebno je oprati, dezinficirati ili uništiti opremu, dijelove opreme, instalacije i pribor, koji su mogli biti kontaminirani;
- i) nakon provedene dezinfekcije, potrebno je spriječiti naknadnu kontaminaciju;
- j) čišćenju i dezinfekciji na koje se odnosi ovaj Pravilnik, mora se voditi posebna evidencija i o istome mora postojati dokaz na gospodarstvu ili u vozilu, a službene potvrde o obavljenoj dezinfekciji izdaje nadležni veterinarski inspektor.

2. POSEBNE ODREDBE KOJE SE ODOSE NA ČIŠĆENJE I DEZINFEKCIJU NA ZARAŽENIM GOSPODARSTVIMA

a) ČIŠĆENJE I DEZINFEKCIJA:

- tijekom usmrćivanja životinja potrebno je provesti sve mjere kako bi se širenje virusa klasične svinjske kuge spriječilo ili svelo na minimum, i to: isključivanje ventilacijskoga sustava, postavljanje dodatnih mjesta i opreme za dezinfekciju, rezervne zaštitne odjeće, tuševa, dekontaminacija korištene opreme, instrumenata i pribora;
- lešine usmrćenih životinja treba obilno poprskati dezinficijensom,
- za prijevoz lešina iz zaraženog gospodarstva treba koristiti nepropusne i zatvorene kontejnere,
- odmah nakon odvoza lešina svinja, objekte gdje su te svinje bile smještene, te druge objekte na gospodarstvu, dvorište i sve drugo, što je bilo kontaminirano tijekom usmrćivanja, klanja ili postmortalnih pregleda svinja, treba obilno poprskati dezinficijensom odobrenim za korištenje u skladu s člankom 12. Pravilnika 187/04,
- sva tkiva i krv koja bi se mogla cijediti tijekom klanja ili postmortalnih pregleda ili kontaminirani predmeti, oprema, površinski slojevi zemlje, moraju biti pažljivo skupljeni i neškodljivo uklonjeni zajedno s lešinama,
- upotrijebljeni dezinficijens mora djelovati na površinama na kojima je korišten, najmanje 24 sata,

b) ZAVRŠNO ČIŠĆENJE I DEZINFEKCIJA:

- gnoj i korištenu stelju treba odstraniti i tretirati u skladu s točkom 3(a) ovoga dodatka,
- masnoću i prljavštinu treba odstraniti sa svih površina upotrebom sredstava za odmašćivanje i površine oprati vodom,
- nakon pranja vodom površine ponovo treba obilno poprskati dezinficijensom,
- nakon 7 dana objekte i površine ponovno treba očistiti sredstvom za odmašćivanje, isprati vodom, obilno poprskati dezinficijensom i ponovno isprati vodom.

3. DEZINFEKCIJA KONTAMINIRANE STELJE, GNOJA I GNOJEVKE

- a) gnoj i korištenu stelju treba kompostirati, poprskati dezinficijensom i ostaviti da stoje najmanje 42 dana ili iste treba uništiti spaljivanjem ili zakopavanjem,
- b) gnojevka ne smije biti korištena najmanje 42 dana od zadnjeg dodavanja infektivnog materijala, osim ako veterinarski inspektor dozvoli kraće razdoblje pohrane gnojevke koja je bila tretirana u skladu s uputama službenog veterinara na način da je osigurano uništavanje virusa klasične svinjske kuge.

U slučaju gospodarstava gdje se svinje drže na otvorenom, Uprava može odrediti posebne postupke čišćenja i dezinfekcije uzimajući u obzir tip gospodarstva i klimatske uvjete.

Napomena:

Dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju u slučaju kada je obvezna na temelju Zakona o veterinarstvu ili naređena od strane veterinarskog inspektora, obavljaju ovlaštene veterinarske organizacije, pod uvjetima i na način koje propisuje ministar.

POGLAVLJE 8

STANDARDNI OPERATIVNI POSTUPCI (SOP) PRILIKOM USMRĆIVANJA SVINJA

Svrha

Svrha ovih standardnih operativnih postupaka je osiguranje implementacije zahtjeva za usmrćivanjem propisanih Uredba Vijeća (EZ) br. 1099/2009 od 24. rujna 2009. o zaštiti životinja u vrijeme usmrćivanja (Uredba 1099/2009).

Djelokrug

Ovim standardnim operativnim postupcima u obzir se uzimaju vodiči i postupci za usmrćivanje svinja u svrhu kontrole bolesti (depopulacija).

Ciljna skupina: Skupina za usmrćivanje svinja

Sastav skupine

Voditelj skupine: veterinarski inspektor

1. Osoba koja prikuplja podatke i vodi evidenciju o usmrćenim životinjama
2. Osoblje za rukovanje životinjama (premještanje i sputavanje)
3. Osoblje za usmrćivanje životinja (omamljivanje, usmrćivanje)
4. Osoblje za uklanjanje lešina životinja

Materijal i oprema potrebni za usmrćivanje svinja Metode usmrćivanja svinja – u skladu s Prilogom I, Uredbe 1099/2009:

Tim za usmrćivanje treba imati sljedeću opremu:

1. Za usmrćivanje svinja pištoljem za omamljivanje s penetrirajućim klinom i pitingom ili primjenom T61:
 - a. Pištolj za omamljivanje s penetrirajućim klinom
 - b. Primjereno punjenje za pištolj
 - c. privremene ograde za lakše rukovanje životinjama
 - d. boks za sputavanje svinja ili metalna sajla za ručno sputavanje svinja
 - e. Šipka za piting ili
 - f. Aplikacija odobrenog veterinarsko medicinskog pripravka za usmrćivanje (T61)
 - g. Injekcijske šprice, igle
 - h. zaštitna odjeća s kapuljačom i čizmama
 - i. respiratori

- j. zaštitne rukavice
 - k. zaštitne naočale
 - l. nepropusni kontejner za lešine
 - m. vozilo za premještanje lešina i odvoženje do nepropusnog kontejnera.
2. Za usmrćivanje svinja injekcijskom aplikacijom sredstva za usmrćivanje (T61):
- a. T 61
 - b. injekcijske šprice
 - c. igle
 - d. sredstvo za omamljivanje (sedaciju)
 - e. privremene ograde za lakše rukovanje životinjama
 - f. boks za sputavanje svinja ili metalna omča za ručno sputavanje svinja
 - g. zaštitna odjeća s kapuljačom i čizmama
 - h. respiratori
 - i. zaštitne rukavice
 - j. zaštitne naočale
 - k. nepropusni kontejner za lešine
 - l. vozilo za premještanje lešina i odvoženje do kontejnera.

Postupci usmrćivanja

Opći zahtjevi

- a. Akcijski plan za usmrćivanje svinja donosi voditelj skupine za usmrćivanje na temelju informacija i situacije u zaraženom objektu.
- b. Voditelj skupine za usmrćivanje mora biti veterinarski inspektor.
- c. Potrebno je odrediti mjestu za usmrćivanje svinja. Da bi se rukovanje životinjama i stres smanjilo što je više moguće, potrebno je svinje usmrtiti na zaraženoj farmi i to što bliže objektu u kojem se nalaze.
- d. Gdje je to moguće, mjesto na kojem će se životinje usmrćivati treba biti udaljeno od pogleda javnosti, a ako to nije moguće, potrebno ga je zaštititi od pogleda (pomični odjeljci od bala sijena ili drugih materijala).
- e. Na zaraženim prostorima potrebno je prvo usmrtiti zaražene svinje, zatim one koja su bila s njima u kontaktu i nakon toga preostale svinje.
- f. U skladu s navedenim redoslijedom prvo treba usmrtiti mlade životinje pa zatim starije.
- g. Postoji više različitih načina rukovanja životinjama i njihovog sputavanja pri usmrćivanju velikog broja životinja na farmi. Način rukovanja životinjama ovisit će o vrsti, veličini, dobi, broju, načinu usmrćivanja, kvaliteti i dostupnosti opreme za formiranje odjeljaka, mjestu događaja i fizičkom okruženju.
- h. Metoda usmrćivanja će se odabrati s obzirom na prikladnost metode, a koristit će se u skladu s procedurama iz točke VII. (ispod).

Metode usmrćivanja

Odabrane metode usmrćivanja svinja su metode iz Priloga I, Uredbe 1099/2009. Jedna od sljedećih metoda će se koristiti za usmrćivanje svinja, ovisno o veličini stada i raspoloživoj opremi te mogućnosti pristupa životinjama.

Usmrćivanje svinja pištoljem za omamljivanje s penetrirajućim klinom i pitingom ili primjenom T61

Kod ove metode potrebno je paziti na ključne parametre:

mjesto primjene i smjer pucnja

da je korišteni pištolj primjeren za vrstu i veličinu životinje (brzina, izlazna dužina i promjer klina pištolja, punjenje)

najdulje vrijeme od omamljivanja do usmrćivanja (primjena pitinga ili aplikacija T61).

Ako se metoda pravilno koristi životinja je trenutno omamljena, a nakon toga odmah treba biti usmrćena (piting ili T61).

Smrt mora biti potvrđena prije uklanjanja lešine.

Postupak usmrćivanja:

Napunite pištolj za omamljivanje

Životinju premjestiti u odjeljak za omamljivanje.

Ako je moguće, fiksirati glavu životinje.

Pažljivo naciljati u zamišljenu točku odmah iznad sredine crte koja povezuje unutarnje kutove očiju, u smjeru produžene moždine i opaliti.

Životinja se odmah sruši ako je pravilno omamljena.

Ako životinja nije omamljena potrebno je odmah ponoviti omamljivanje rezervnim pištoljem i to 1-2 cm gore/dolje i lijevo/desno od prvotnog mjesta pucnja.

Kad je životinja omamljena potrebno je odmah kroz otvor na glavi provući šipku i uništiti mozak i kičmenu moždinu (piting). ili

Umjesto pitinga, može se injekcijski aplicirati sredstvo za usmrćivanje odobreno u tu svrhu u Republici Hrvatskoj (T61).

Daljnje postupanje je u obadva slučajeva jednako:

Provjeriti je li životinja mrtva.

Daljnji postupci sa životinjom su mogući tek kad se sigurno utvrdi smrt.

Usmrćivanje svinja injekcijskom aplikacijom sredstva za usmrćivanje (T61)

Ova se metoda koristi za usmrćivanje starijih velikih životinja (krmače, nerasti). Ključni parametri koji se moraju uzeti u obzir su: sedacija, sredstvo odobreno za upotrebu u Republici Hrvatskoj, pravilna primjena sredstva za usmrćivanje.

Postupak:

Životinje se odvoje u manje skupine pomoću prijenosnih ograda

Životinje se ručno sputaju korištenjem metalnih omči za sputavanje

Svinje se sediraju

Zatim se aplicira T61

Provjeriti je li životinja mrtva.

Daljnji postupci sa životinjom su mogući tek kad se sigurno utvrdi smrt.

Provjera usmrćenosti

Znakovi učinkovitog usmrćivanja su sljedeći:

Nema ritmičnog disanja

Nema kornealnog refleksa

Nema pupilarnog refleksa

Srce ne radi

Životinja ne reagira na bolne podražaje.

POGLAVLJE 9

UNIŠTAVANJE LEŠINA I KAFILERIJA

SADRŽAJ:

1. UNIŠTAVANJE LEŠINA
2. OBJEKT ZA PRERADU NUSPROIZVODA KATEGORIJE 1

1. UNIŠTAVANJE LEŠINA

U skladu s Uredbom(EZ) 1069/2009 i Uredbom (EU) 142/2011, nadležno tijelo može odobriti uništavanje životinjskih nusproizvoda: spaljivanjem ili zakapanjem na mjestu pojave bolesti, pod uvjetima koji sprječavaju rizik širenja uzročnika infekcije te rizika za javno zdravlje, osim materija Kategorije 1 u slučaju izbijanja bolesti, ako prijevoz do najbližeg objekta odobrenog za obradu ili zbrinjavanje nusproizvoda životinjskog podrijetla povećava opasnost od širenja infekcije ili, u slučaju velikih epidemija koje bi dovele do premašivanja raspoloživih kapaciteta predmetnih postrojenja.

2. OBJEKT ZA PRERADU NUSPROIZVODA KATEGORIJE 1

U Republici Hrvatskoj samo je jedna firma (Agroproteinka d.d.) odobrena kao objekt za preradu nusproizvoda životinjskog podrijetla. Agroproteinka d.d. posjeduje objekt za preradu nusproizvoda životinjskog podrijetla kategorije 1 po metodi 1 (veličina čestica do 50 mm, tlak najmanje 3 bara, temperatura 133°C kroz najmanje 20 minuta) kapaciteta 192 tone dnevno, broj odobrenja HR 04-004NP.

Nusproizvodi životinjskog podrijetla kategorije 1 i kategorije 2 prerađuju se zajedno u navedenom objektu za preradu kategorije 1.

Ista firma posjeduje i drugi odobreni objekt za preradu nusproizvoda životinjskog podrijetla kategorije 3, kapaciteta 384 tona, broj odobrenja HR04-009NP.

Ista firma ima dva odobrena sabirališta za preradu nusproizvoda životinjskog podrijetla u kojima se materijali kategorije 1 i kategorije 3 u potpunosti odvojeno prerađuju, a izgrađena su druga tri sabirališta sa striktnim temperaturnim režimima za materijale kategorije 1 i 3 nusproizvoda životinjskog podrijetla te je postupak njihovog odobravanja u procesu.

Temeljem propisa EU (Uredba 1069/2009 i Uredba 142/2011) te sukladno trenutno važećim nacionalnim propisima u slučaju povećanih kapaciteta za preradom takvih proizvoda nastalih zbog:

- široko rasprostranjenog izbijanja bolesti (epizootija)
- drugih izvanrednih i nepredvidivih okolnosti gore spomenuti objekt za preradu kategorije 3 kapaciteta 384 tone dnevno pod odobrenim brojem HR04-009NP može biti privremeno

odobren od strane Uprave veterinarstva za preradu nusproizvoda životinjskog podrijetla kategorije 1.

POGLAVLJE 10

PRIRUČNIK ZA CIJEPLJENJE U HITNIM SLUČAJEVIMA

SADRŽAJ:

1. UVOD- PRINCIPI CIJEPLJENJA
2. GLAVNI KRITERIJI I ČIMBENICI RIZIKA KOJE TREBA UZETI U OBZIR KOD DONOŠENJA ODLUKE O PROVEDBI HITNOGA CIJEPLJENJA SVINJA NA GOSPODARSTVU
3. SPREMNOST
4. ZADACI NACIONALNOG STOŽERA I KRIZNOG STOŽERA
5. ODJEL ZA CIJEPLJENJE LOKALNOG KRIZNOG STOŽERA
 - a) Veterinarsko osoblje
 - b) Lokacija
 - c) Odgovornost Voditelja Odjela za cijepljenje
 - d) Postupci cijepljenja
 - e) Organiziranje cijepljenja
 - f) Raspoređivanje poslova osobama koje cijepe
 - g) Izvješća
 - h) Označavanje cijepljenih životinja
 - i) Sumnja na bolest
 - j) Otpornost i prikrivena zaraza
 - k) Sekundarno izbijanje bolesti
 - l) Naknadni klinički pregledi
 - m) Osjemenjivanje
6. OGRANIČAVANJE KRETANJA
7. ZAVRŠETAK CIJEPLJENJA
8. HITNO CIJEPLJENJE DIVLJIH SVINJA

Obrasci za hitno cijepljenje navedeni su u Poglavlju 12

1. UVOD- PRINCIPI CIJEPLJENJA

1. U skladu s člankom 18. Pravilnika 187/04.
Upotreba cjepiva protiv klasične svinjske kuge je zabranjena.
Rukovanje, proizvodnja, uskladištenje, opskrbljivanje, distribucija i prodaja cjepiva protiv klasične svinjske kuge na području Republike Hrvatske mora biti pod nadzorom Uprave veterinarstva.
2. U skladu s člankom 19. Pravilnika 187/04, stavak 1.

U slučaju kad je na gospodarstvu potvrđena klasična svinjska kuga, a epidemiološki podaci ukazuju na opasnost od širenja ove bolesti, može se provesti hitno cijepljenje svinja na gospodarstvu.

2. GLAVNI KRITERIJI I ČIMBENICI RIZIKA KOJE TREBA UZETI U OBZIR KOD DONOŠENJA ODLUKE O PROVEDBI HITNOGA CIJEPLJENJA SVINJA NA GOSPODARSTVU

(U skladu s Dodatkom V Pravilnika 187/04)

Kriteriji	Odluka	Odluka
	Za cijepljenje	Protiv cijepljenja
Broj/krivulja incidencije izbijanja KSK u prethodnih 10 – 20 dana	Visoka/brzo raste	Niska/ravna ili sporo raste
Gospodarstvo na kojemu bi se moglo provesti cijepljenje nalazi se na području velike gustoće svinja	Da	Ne
Vjerojatnost novih izbijanja KSK na određenom području, tijekom sljedeća 2 ili više mjeseci	Vrlo vjerojatno	Nije vjerojatno
Nedostatak kapaciteta za neškodljivo uklanjanje svinja	Da	Ne

3. U skladu s stavkom 3. članka 19. Pravilnika 187/04.

Ako namjerava provesti cijepljenje Uprava mora izraditi i dostaviti Europskoj komisiji Plan hitnog cijepljenja koji mora sadržavati sljedeće podatke:

- a) O relevantnim činjenicama u vezi bolesti zbog kojih je došlo do zahtjeva za hitnim cijepljenjem,
- b) O veličini zemljopisnog područja na kojem bi se hitno cijepljenje trebalo provesti, te o broju svinjogojskih gospodarstava na tom području,
- c) O kategorijama svinja i približnom broju svinja, koje će biti cijepljene,
- d) O cjepivu, koje će biti upotrijebljeno,
- e) O trajanju akcije cijepljenja,
- f) O označavanju i registraciji cijepljenih svinja,
- g) O mjerama koje se odnose na stavljanje svinja i njihovih proizvoda u promet,
- h) O kriterijima koji će biti uzeti u obzir kod donošenja odluke, o tome hoće li cijepljenje ili mjere na koje se odnosi članak 7. stavak 2. Pravilnika 187/04, biti primijenjeni na kontaktnim gospodarstvima.

- i) O drugim pitanjima (radnjama) koja proizlaze iz hitnog cijepljenja, uključujući kliničke i laboratorijske pretrage uzoraka uzetih na gospodarstvima gdje je provedeno cijepljenje te drugim gospodarstvima na području gdje se cijepljenje provodi, a naročito ako je upotrijebljeno markirano cjevivo.

4. U skladu s točkom b., stavka 7. članka 19. Pravilnika 187/04.

U slučaju izuzeća iz stavka 3. istog članka, Uprava donosi odluku o provođenju hitnog cijepljenja, ako Plan hitnog cijepljenja osim podataka iz stavka 3. članka 19. Pravilnika 187/04 propisuje da će sve svinje na gospodarstvima gdje je cijepljenje provedeno biti zaklane čim je prije moguće u skladu sa stavkom 4. točkom a. ovoga članka, prema kojem je zabranjen promet živih svinja s područja gdje se cijepljenje provodi, osim ako se prevoze direktno u klaonicu unutar područja na kojem se cijepljenje provodi i koju je odredila Uprava ili promet svinja za hitno klanje u klaonicu koja je blizu tog područja ili u kafileriju ili odgovarajuće mjesto gdje se svinje mogu hitno usmrtniti a njihovi trupovi neškodljivo ukloniti pod službenim nadzorom.

NAČELA CIJEPLJENJA

1. U slučaju izbijanja KSK, Stručno tijelo procjenjuje opasnost od širenja zaraze. Odmah nakon te procjene o nalazima Stručnog tijela obavještava se NKS i predsjednik LKS, koji nadzire poslove na terenu. Ako se odluči da u okolini izbijanja zaraze treba provesti cijepljenje, obavještavaju se svi veterinarski djelatnici i druge osobe koje će biti uključene u akciju cijepljenja.
2. O vrsti i korištenju vakcine odlučuje NKS.
3. Ovisno o okolnostima, NKS se može odlučiti za 3 načina cijepljenja:

► CIJEPLJENJE U KRUGU 1 - 3 km OKO ZARAŽENOG GOSPODARSTVA

U roku od 48 sati moraju biti cijepljenje sve za bolest prijemljive životinje. Životinje se označavaju i kasnije usmrćuju te neškodljivo uništavaju

► CIJEPLJENJE U KRUGU OD 10 km OKO ZARAŽENOG GOSPODARSTVA

U tom slučaju cijepi se u području od 10 km. U roku od 7 dana moraju biti cijepljene sve za bolest prijemljive životinje (promet cijepljenih životinja dozvoljen je samo unutar područja cijepljenja, osim u slučaju kad životinje idu neposredno na klanje).

► CIJEPLJENJE VEĆIH PODRUČJA ILI ČITAVE DRŽAVE

4. Cijepljenje se u pravilu provodi samo na zaraženom i ugroženom području. Veličina i oblik područja cijepljenja ovisi o okolnostima, a odgovara veličini kruga s radijusom od 10 km. Područje cijepljenja uz obod ne prelazi obod ugroženog područja.
5. Početno područje u kojem se cijepi za bolest prijemljive životinje određuje ravnatelj UV u dogovoru s NKS i predsjednikom LKS, na osnovi izvješća Stručnog tijela. Predviđeno je da se početno područje ne određuje formalno, jer će se vjerojatno mijenjati, moguće često i brzo, što ovisi o daljnjim izbijanjima bolesti i kasnijim nalazima Stručnog tijela. Konačno područje biti će određeno tek kada će biti prikupljeni kompletni epidemiološki podaci o izbijanju zaraze. Vanjske granice područja moraju biti određene, npr. rijekom, željezničkom prugom, cestom ili nekom drugom fizičkom posebnosti. Gospodarstva kroz

koja prolazi granica cijepljenja uzimaju se kao da su u cijelosti unutar cijepnog područja. Ako dođe do daljnjeg izbijanja bolesti potrebno je širiti radijus cijepljenja, a u isto vrijeme, po potrebi se proširuje i zaraženo područje, kako bi se osiguralo da je cijepljenjem obuhvaćeno čitavo područje.

6. Cilj cijepljenja u krugu je ograničavanje širenja zaraze. Zato je potrebno u što kraćem roku cijepiti što veći broj životinja oko prvotnog izbijanja bolesti. Cijepljenje nadzire Odjel za cijepljenje koji se nalazi u LKS. Pregled i cijepljenje životinja obavljaju veterinari, koji se aktiviraju u dovoljnom broju, kako bi se cijepljenje obavilo na vrijeme. Ako je potrebno veterinarima se dodjeljuje i pomoć tehničkog osoblja, koje im pomaže u radu i sterilizaciji opreme. O tome vodi brigu predsjednik LKS.

6.1. U skladu s stavkom 4. članka 19. Pravilnika 187/04.

Bez obzira na provođenje propisanih mjera na zaraženom i ugroženom području, Uprava mora tijekom provedbe cijepljenja narediti:

- a) zabranu prometa živih svinja s područja gdje se cijepljenje provodi, osim ako se prevoze direktno na klaonicu unutar područja na kojem se cijepljenje provodi i koju je odredila Uprava ili promet svinja za hitno klanje u klaonicu koja je blizu tog područja ili u kafileriju ili odgovarajuće mjesto gdje se svinje mogu hitno usmrtniti a njihovi trupovi neškodljivo ukloniti pod službenim nadzorom;
- b) meso cijepjenih svinja mora biti neškodljivo uklonjeno ili označeno žigom koji je propisan za higijenski neispravno meso i poslano na daljnju obradu u objekt koji za to odredi Uprava. Pošiljka mesa koja se šalje u taj objekt mora biti zapečaćena prije stavljanja u promet i ostati zapečaćena tijekom prijevoza.
- c) pronalaženje i uništavanje sperme, jajnih stanica i embrija svinja koji su uzeti u razdoblju 30 dana prije cijepljenja, pod službenim nadzorom.

6.2. U skladu s stavkom 5. članka 19. Pravilnika 187/04, prethodno navedene mjere iz stavka 4. ostaju na snazi najmanje 6 mjeseci nakon provedenog cijepljenja.

6.3. U skladu s stavkom 6. članka 19. Pravilnika 187/04, šest mjeseci prije isteka mjera prethodno navedenih iz stavka 5. istog članka, veterinarski inspektor mora zabraniti:

- a) stavljanje u promet seropozitivnih svinja s gospodarstva na kojem se drže, osim u promet za hitno klanje,
- b) uzimanje sperme, jajnih stanica ili embrija od seropozitivnih svinja,
- c) stavljanje u promet s gospodarstva prasadi seropozitivnih krmača osim ako se prevoze:
 - u klaonicu na hitno klanje,
 - na gospodarstvo koje je odredila Uprava s kojega se ta prasad šalje direktno na klaonicu;
 - na gospodarstvo nakon što je serološko pretraživanje dalo negativan rezultat na protutijela za virus klasične svinjske kuge.

7. Nakon provedenog cijepljenja u skladu s stavkom 8. članka 19. Pravilnika 187/04, a bez obzira na odredbe 5. i 6., mjere koje su propisane stavkom 4. mogu se ukinuti nakon:

- a) što su sve svinje s gospodarstva na kojem je provedeno cijepljenje zaklane ili usmrćene u skladu sa stavkom 4. točkom a) ovoga članka, a svježe meso podrijetlom od tih svinja neškodljivo uklonjeno ili označeno žigom koji je propisan za higijenski neispravno meso i poslano na daljnju obradu u objektu koji za to odredi Uprava. Pošiljka mesa

koja se šalje u taj objekt mora biti zapečaćena prije stavljanja u promet i ostati zapečaćena tijekom prijevoza;

- b) što su sva gospodarstva gdje je provedeno cijepljenje očišćena i dezinficirana u skladu s člankom 12. Pravilnika 187/04;
- c) provedbe mjera iz stavka 4. ovoga članka, kada veterinarski inspektor mora narediti:
 - zabranu uvođenja svinja na gospodarstvo, nakon što su sve svinje na gospodarstvu na kojem je provedeno cijepljenje zaklane ili usmrćene, prije isteka 10 dana od provedenog čišćenja i dezinfekcije;
 - klinički pregled i laboratorijsko pretraživanje u skladu s Dijagnostičkim priručnikom svih svinja nakon uvođenja na gospodarstva na području gdje je cijepljenje provedeno kako bi se otkrila moguća prisutnost virusa klasične svinjske kuge. Navedena pretraživanja mogu se provoditi tek nakon isteka 40 dana od uvođenja svinja, a tijekom tog razdoblja svinje ne smiju napustiti gospodarstvo.

3. SPREMNOST

Nabava i čuvanje cjepiva

U slučaju provedbe cijepljenja, cjepivo osigurava Uprava. S cjepivom treba postupati i skladištiti ga na način kako je opisano u ovom Planu cijepljenja.

4. ZADAĆE NKS I LKS

Zadaće NKS :

- obavještava sve veterinarske inspektore, HVI, Veterinarske zavode, sve veterinarske organizacije, ambulante o odluci cijepljenja te o granicama početnog područja cijepljenja;
- brine se za objavljivanje na području države;
- brine se za distribuciju cjepiva i opreme dodatnih količina cjepiva i opreme po potrebi iz centralnog skladišta u Odjel za cijepljenje u LKS;
- brine za nabavu. Zadaće predsjednika LKS:
- Predsjednik LKS mora voditi evidenciju osoblja koje će sudjelovati u hitnim akcijama cijepljenja.
- Predsjednik LKS ima na raspolaganju zemljopisne karte područja zajedno s podacima o svinjogojskim gospodarstvima, klaonicama, tvornicama stočne hrane.
- zajedno s voditeljem Odjela za cijepljenje:
 - procjenjuje koliko će osoblja trebati i brine za njihovo aktiviranje;
 - brine za preuzimanje cjepiva iz HVI;
 - osigurava da su na raspolaganju sredstva za završetak cijepljenja u roku od 48 sati ili 7 dana ovisno o načinu cijepljenja (procjenjuje se da svaki veterinar može dnevno cijepiti 100 životinja);
 - brine za kancelarijske prostorije i osoblje;
 - brine za prijevoz i distribuciju cjepiva po gospodarstvima.

5. ODJEL ZA CIJEPLJENJE U LOKALNOM STOŽERU

1. Veterinarsko osoblje

Odjelom za cijepljenje u LKS rukovodi veterinar, koji djeluje pod nadzorom predsjednika LKS. Odjel čini odgovarajući broj veterinara, koji započinju program cijepljenja pregledom životinja pazeći na simptome ranih znakova KSK.

2. Lokacija

Odjel za cijepljenje mora biti smješten u LKS ili što bliže, jer određene evidencije i zemljopisne karte moraju biti na raspolaganju LKS i Odjelu.

3. Odgovornost voditelja Odjela za cijepljenje

Voditelj Odjela mora se brinuti za prijem, skladištenje, izdavanje cjepiva i opreme. S tim u vezi mora poštivati sljedeće:

- ▶ Cjepivo mora HVI poslati direktno iz centralnog skladišta u Odjel za cijepljenje.
- ▶ Cjepivo treba držati u hladnjaku (operativno skladište) i svakodnevno provjeravati da li se temperatura održava između +2 i +4°C. Ako je temperatura u komori skladištenja viša od 8°C ili niža od 0°C, odmah se mora obratiti NKS.
- ▶ Treba se pobrinuti da Odjel za cijepljenje dobiva cjepivo najmanje jednom dnevno. Kad su temperature okoliša visoke, potrebno je organizirati dostavu cjepiva i dva puta dnevno.
- ▶ Na svakoj staklenki cjepiva prije izdavanja mora biti otisnut datum. Dnevno izdavanje cjepiva mora se temeljiti na procjeni broja životinja koje će se tog dana cijepiti, uz dodatak 25%. Neotvorene staklenke cjepiva koje se tog dana ne utroše, vraćaju se u hladnjak, i izdaju se za upotrebu sljedeći dan. Te staklenke se kod ponovnog izdavanja ne trebaju ponovno označavati datumom. Utrošak cjepiva se evidentira na obrascu, koji se popunjava svaki dan na osnovi dnevnih sažetaka osoba koje cijepe.
- ▶ Treba održavati kontakte s HVI i Stručnim tijelom, kako bi po potrebi na raspolaganju bila dodatna rezerva cjepiva.
- ▶ Oprema za cijepljenje daje se Odjelu za cijepljenje iz centralnog skladišta (LKS), i mora sadržavati dovoljnu količinu opreme po ekipama koje će obavljati cijepljenje.
- ▶ Mora se pobrinuti da pregled i cijepljenje svih za bolest prijemljivih svinja odgovarajuće starosti, bude obavljen što prije.
- ▶ Kad je određena granica područja cijepljenja, ona određuje sva gospodarstva koja se nalaze i samo djelomično na području cijepljenja (npr. kad je granica područja cesta, a gospodarstvo leži s obje strane ceste) te osigurava da su cijepjene sve životinje na gospodarstvu.
- ▶ Suraduje s veterinarima LKS u nadziranju:
 - novih izbivanja bolesti;
 - napredovanja programa cijepljenja;
 - epizootičkih karakteristika izbivanja bolesti.
- ▶ Osigurava da se cijepljenje završi u roku.

- ▶ Pregledava izvještaje o cijepljenju na gospodarstvima i po potrebi naređuje daljnje mjere za završetak cijepljenja. Ti se obrasci nakon toga koriste u Odjelu za cijepljenje, za popunjavanje obrasca (dnevna evidencija ukupnog broja cijepljenja) i označavanje popisa gospodarstava na kojima su životinje bile cijepljene.
- ▶ Osigurava da se ispunjeni obrasci svakodnevno dostave u LKS, koji vodi dokumentaciju i brine se za kasnije kliničke preglede životinja.
- ▶ Osigurava da se ispunjavaju dnevna izvješća o cijepljenju na obrascu i o tome obavješćuje predsjednika LKS i NKS. Informacije se u NKS šalju telefaksom ili elektronskom poštom, a ako to nije moguće telefonom, nakon čega slijedi pismeno potvrđivanje informacija.
- ▶ Zajedno s predsjednikom LKS održava kontakte s tijelima lokalne samouprave i policijom, u vezi s mjerama koje treba provesti.
- ▶ Mora osigurati da se provode odgovarajući postupci dezinfekcije i sterilizacija opreme.
- ▶ Mora osigurati da su veterinari na području cijepljenja obaviješteni o opsegu cijepljenja.

4. *Postupci cijepljenja*

a) *Prijevoz*

Tijekom prijevoza cjepivo mora biti na hladnom i što manje se tresti. Cjepivo ne smije biti izloženo sunčevoj svjetlosti.

b) *Mjesto aplikacije i doziranje cjepiva*

Vrstu cjepiva koja će se upotrijebiti određuje NKS, a doza i način aplikacije određena je prema uputstvima proizvođača cjepiva. Dodatna uputstva daju HVI i Stručno tijelo za KSK.

c) *Uništavanje viška cjepiva*

Prije odlaska na gospodarstvo, veterinar koji će cijepiti životinje mora procijeniti količinu potrebnog cjepiva. Mora nastojati da je taj višak cjepiva što manji. Djelomično utrošeno cjepivo iz staklenki ne smije se upotrijebiti na drugom gospodarstvu, već otvorene i prazne staklenke treba dezinficirati i u polietilenskoj vrećici odnijeti natrag u Odjel za cijepljenje iz kojeg će se transportirati na neškodljivo uništavanje. Ako se staklenka cjepiva na gospodarstvu nije otvarala, mora se izvana dezinficirati, prije nego se odnese s gospodarstva i vrati u Odjel za cijepljenje na čuvanje u hladnjaku.

d) *Dezinfekcija i uništavanje opreme*

Opremu za jednokratnu upotrebu treba oprati u otopini dezinficijensa i spaliti na gospodarstvu. Kada to nije izvedivo, treba ju dezinficirati u polietilenskoj vrećici i odnijeti natrag u Odjel za cijepljenje. Nastavci automatskog dozatora i staklenke upotrebljavaju se kao oprema za jednokratnu upotrebu, a šprice, cjevčice i igle treba temeljito oprati i dezinficirati prije odlaska s gospodarstva, a prije ponovnog korištenja sterilizirati prokuhavanjem.

e) *Osobna dezinfekcija*

Osobna dezinfekcija mora biti temeljita, mora se provesti prije ulaska na gospodarstvo i izlaska s gospodarstva. Čitavo vrijeme treba imati na umu, da virus KSK može biti prisutan i u naizgled zdravim životinjama koje cijepimo.

5. *Organiziranje cijepljenja*

- a) Brzina cijepljenja ovisi o veličini područja cijepljenja, brzini aktiviranja i brojnosti ekipe koja provodi cijepljenje, te o broju životinja koje se dnevno moraju cijepiti (1 veterinar

oko 100 životinja). Cilj programa je da se u najkraćem vremenu cijepi što više životinja. Radnu snagu treba što bolje iskoristiti, a u pričuvu uvijek mora biti jedna do dvije osobe, koje se mogu aktivirati ukoliko cijepljenje nije završeno.

- b) Cijepljenje na gospodarstvima organizira se na osnovi popisa gospodarstava s životinjama, koja se istovremeno označavaju, tako da se sigurno obavi cijepljenje na svim gospodarstvima.
- c) Prije početka cijepjenja sve životinje na gospodarstvu treba klinički pregledati, bez obzira što niti jedna životinja s tog gospodarstva ne dolazi u obzir za cijepljenje. Na velikim gospodarstvima je praktično pregledavati i cijepiti životinje u odgovarajućim manjim skupinama.
- d) Dolaskom na gospodarstvo veterinar koji cijepi mora ispuniti obrazac KSK-V-
- e) Potrebno je spriječiti premještanje životinja i uvažavati ograničenja kretanja zbog KSK.

6. *Raspoređivanje poslova osobama koje cijepe*

Voditelj Odjela za cijepljenje mora osigurati da je program cijepjenja koji mora obaviti veterinar, napravljen 24 sata ranije (jedan veterinar cijepi do 100 životinja dnevno). Organiziranjem dnevnog rada za ekipu, treba ispuniti obrazac KSK-V-1, te prethodno dogovoriti telefonom ili osobno s posjednikom životinja točan termin cijepjenja.

7. *Izviješća*

Osoblje koje je angažirano za provođenje cijepjenja mora svakodnevno ispunjavati slijedeće obrasce:

- a) veterinari koji obavljaju cijepljenje
 - obrazac KSK-u Poglavlju 12 – evidencija svih posjećenih gospodarstava i evidencija utrošenog cjepiva
 - obrazac KSK- u Poglavlju 12 – dnevni sažetak osobe koja cijepi
- b) voditelj Odjela za cijepljenje
 - obrazac KSK- u Poglavlju 12- dnevna evidencija ukupnog broja cijepjenja.

Veterinar koji obavlja cijepljenje, na kraju dnevnog programa rada po povratku u Odjel za cijepljenje, mora ispuniti obrazac KSK- u Poglavlju 12 po redoslijedu posjeta gospodarstvima i zajedno s obrascem KSK- u Poglavlju 12 predati voditelju Odjela za cijepljenje, koji će ih pregledati i narediti eventualne dodatne mjere. Obrazac KSK- u Poglavlju 12 voditelj Odjela za cijepljenje šalje predsjedniku LKS.

8. *Označavanje cijepljenih životinja*

Cijepjene životinje moraju biti označene. Za označavanje se najčešće se koristi kreda ili sprej u boji, koji su dio opreme veterinara koji obavljaju cijepljenje. Kreda koja se na gospodarstvu upotrijebi mora se uništiti, a sprej dezinficirati.

9. *Sumnja na bolest*

Ukoliko veterinar koji obavlja cijepljenje uoči simptome koji ukazuju na KSK, mora odmah prekinuti cijepljenje i obavijestiti voditelja Odjela za cijepljenje, koji o istom obavješćuje predsjednika LKS. LKS će poduzeti sve potrebne mjere u slučaju sumnje na KSK.

10. Otpornost i prikrivena zaraza

Zaštita životinja nastupa 5-10 dana nakon cijepljenja. Klinički znakovi bolesti koji su posljedica zaraze životinja u vremenu kad se još razvija otpornost na virus KSK mogu biti nejasni, te zbog toga može epizootija bolesti biti različita. Nakon cijepljenja, 14 dana nije dozvoljeno premještanje životinja, osim direktno u klaonicu. Kod cijepljenih životinja, kliničke je znakove teško prepoznati, a mogu čak ostati i neopaženi. Može se dogoditi da prikrivenu zarazu posjednici životinja i veterinari ne prepoznaju i tako o njoj ne izvješćuju. Necijepljene mlade životinje kod toga su za bolest prijemljivije, te je kod kliničkih pregleda tih životinja potrebna posebna pozornost.

11. Sekundarno izbijanje bolesti

Sekundarna izbijanja bolesti su moguća. Neke se životinje mogu zaraziti i prije nego se razvije otpornost, a neke ne reagiraju na cijepljenje.

12. Naknadni klinički pregledi- klinički pregledi po obavljenom cijepljenju

Nakon cijepljenja potrebno je u određenim vremenskim razmacima klinički pregledati životinje. Preglede obavljaju veterinari, a učestalost pregleda ovisi o lokaciji životinje te se koristi slijedeći uzorak:

- A. susjedna gospodarstva – svaki dan do razvoja imuniteta, a poslije pregledi u razmacima od 3-4 dana;
- B. zaraženo područje 3 km – pregled svaka 3-4 dana do razvoja imuniteta, a poslije pregledi u razmacima 5-7 dana;
- C. ugroženo područje – pregled svakih 5-7 dana (pregled se obavlja istim redoslijedom kako su životinje bile cijepljene);
- D. sva gospodarstva na području cijepljenja – treba posjetiti 7 dana prije ukidanja ograničenja.

13. Osjemenjivanje

Posjeti osjemenjitelja gospodarstvima na području cijepljenja prekidaju se do izdavanja Rješenja nadležnog veterinarskog inspektora po uputstvu NKS.

6. OGRANIČAVANJE KRETANJA

1. Ograničavanje na području cijepljenja

- a) **Dozvole za premještanje životinja – opći uvjeti**
 - Dozvole za premještanja na područje cijepljenja, unutar njega i s njega može izdati predsjednik LKS.
 - Dozvole se obično izdaju samo za premještanje u klaonicu.
 - Promet svinja unutar zaraženog područja dozvoljen je u skladu s propisima.
 - Životinje koje se premještaju u klaonicu, moraju se zaklati u roku od 24 sata nakon dolaska u klaonicu. Taj uvjet mora biti uključen u dozvolu za premještanje.
 - Veterinarski pregled svih životinja na gospodarstvu mora biti obavljen u roku od najviše 24 sata prije premještanja, kada se radi o premještanju unutar područja cijepljenja odnosno sa njega.

b) Dozvole za premještanje životinja - posebni uvjeti

- Premještanje na područje cijepjenja:

Prije izdavanja dozvole za premještanje životinja treba procijeniti primjerenost kapaciteta klaonice vodeći pri tom računa o vjerojatnom broju životinja za klanje na području cijepjenja.

Premještanja za druge namjene nisu dozvoljena, osim u izvanrednim slučajevima kada takve životinje treba cijepiti odmah nakon dolaska.

Daljnji promet sa gospodarstva nije dozvoljen još slijedećih 14 dana.

- Premještanje unutar područja cijepjenja:

Premještanje nije moguće do isteka 14 dana nakon cijepjenja. Iza tog razdoblja premještanje je moguće samo direktno u klaonicu.

- Premještanje iz područja cijepjenja:

Dozvola se može izdati samo za prijevoz direktno u klaonicu na području cijepjenja ili u bližoj okolici, u kafileriju ili drugo odgovarajuće mjesto, gdje se neškodljivo uništavaju.

c) Sajmovi

Veterinarski inspektor zabranjuje organiziranje sajmova i skupljanje životinja na području cijepjenja. O zabrani treba obavijestiti tijela lokalne samouprave i policiju.

3. Ograničenja na zaraženom i ugroženom području

Predsjednik lokalnog stožera mora organizirati kontrolu imuniteta u skladu s naputcima Stručnog tijela. Cijepljene životinje ne smiju više nikada napustiti područje cijepjenja, osim ako se šalju direktno na klanje.

7. ZAVRŠETAK CIJEPLJENJA

Zatvaranje Odjela za cijepjenje:

Voditelj Odjela za cijepjenje u LKS mora osigurati da je korištena oprema očišćena i sterilizirana, prije nego se ponovno zapakira, te da je ambalaža u koju se pakira dezinficirana. Potrebno je napraviti popis opreme koja je potrošena u akciji cijepjenja kako bi se ista mogla nadopuniti.

8. HITNO CIJEPLJENJE DIVLJIH SVINJA

U skladu s člankom 20. Pravilnika 187/04.

1. Bez obzira na odredbe članka 18. stavka 1. Pravilnika 187/04, hitno cijepjenje divljih svinja može biti provedeno u skladu s odredbama stavka 2. i 3. ovoga članka ako je klasična svinjska kuga u njih potvrđena i ako epidemiološki podaci ukazuju na opasnost od širenja bolesti.
2. U slučaju odluke o provedbi hitnoga cijepjenja Uprava mora dostaviti Europskoj komisiji Plan hitnog cijepjenja koji mora sadržavati podatke o:
 - a. relevantnim činjenicama u vezi bolesti koje su dovele do zahtjeva za hitnim cijepljenjem;

- b. veličini zemljopisnoga područja na kojem će hitno cijepljenje biti provedeno; a koje je u svakom slučaju dio zaraženoga područja koje je definirano u skladu s člankom 16. stavkom 3. točkom b) ovoga Pravilnika;
 - c. vrsti cjepiva, koje će biti korišteno;
 - d. posebnim nastojanjima i postupcima potrebnim za cijepljenje mladih životinja;
 - e. očekivanom trajanju akcije cijepljenja;
 - f. približnom broju divljih svinja koje će biti cijepljene;
 - g. mjerama za sprječavanje brzog povećanja broja (populacijski obrat) divljih svinja;
 - h. mjerama za sprječavanje širenja cijepnog virusa na svinje koje se drže na gospodarstvima, ako je to potrebno;
 - i. očekivanim rezultatima akcije cijepljenja i parametrima na temelju kojih će biti procijenjena njena učinkovitost;
 - j. tijelu nadležnom za nadzor i usklađivanje rada službi odgovornih za provedbu Plana hitnoga cijepljenja;
 - k. sustavu koji omogućuje da Stručno tijelo iz članka 15. stavka 2. točke a) ovog Pravilnika može redovito provjeravati rezultate akcije cijepljenja;
 - l. drugim pitanjima koja se odnose na provedbu drugih hitnih mjera.
3. Uprava mora dostavljati Europskoj komisiji i državama članicama izvješće o rezultatima akcije cijepljenja i izvješće iz članka 16. stavka 4. ovoga Pravilnika.
4. Ako je područje cijepljenja blizu teritorija druge države u kojoj se također provode mjere iskorjenjivanja klasične svinjske kuge u divljih svinja, treba osigurati usklađenost s planom cijepljenja i drugim mjerama koje se provode u susjednoj državi.

POGLAVLJE 11

OPĆE SMJERNICE ZA IZDAVANJE OPREME POTREBNE ZA SUZBIJENJE I ISKORJENJIVANJE KSK

Sredstva za nabavu i uskladištenje te nadopunjavanje minimalno potrebne opreme za krizne stožere, osnovane za provedbu kriznih planova, osiguravaju se u državnom proračunu. Za operativno postupanje u kriznim situacijama Ministarstvo poljoprivrede ima sklopljen Ugovor o skladištenju, obnavljanju i isporuci opreme potrebne u svrhu suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih bolesti životinja, sklopljen temeljem godišnjeg plana nabave ministarstva. Na taj način osigurava se trenutačna dostupnost zaštitne i druge opreme, koja je dostatna za određeno vrijeme trajanja epidemije, ovisno o broju zaraženih gospodarstava. LS ima pristup navedenoj opremi koja se po zahtjevu isporučuje u roku od 24 sata. Oprema se naručuje prema narudžbenici koja se nalazi u NKP za KSK Dodatak II/3.

POGLAVLJE 12

IZVJEŠĆA I OBRASCI

A) DOMAĆE SVINJE:

1. Obrazac za prijavu sumnje, potvrđenog slučaja i odjave bolesti dostupni su na službenoj Internet stranici Uprave: www.veterinarstvo.hr/ - Pravilnik o prijavi bolesti životinja (Narodne novine, br. 65/20)
2. Izvješće o epidemiološkom istraživanju- sumnja/potvrđena KSK
3. Obavijest o osnivanju lokalnog kriznog stožera
4. KSK- obavijest za javnost (1str.)
5. Plakat- Pozor zaraženo područje
6. Plakat- Zabranjeno kretanje i promet životinja
7. Plakat- KSK, zaraženo gospodarstvo

B) DIVLJE SVINJE:

1. Epidemiološko istraživanje- sumnja/potvrđena KSK u divljih svinja
2. Evidencija o uginulim divljim svinjama u lovištu
3. Evidencija o odstrijeljenim divljim svinjama u lovištu
4. KSK u divljih svinja- obavijest za javnost

C) HITNO CIJEPLJENJE:

1. Obavijest o cijepljenju
2. Dnevna evidencija izdavanja i utroška cjepiva
3. Dnevna evidencija ukupnog broja cijepljenja
4. Dnevni sažetak osobe koja cijepi